

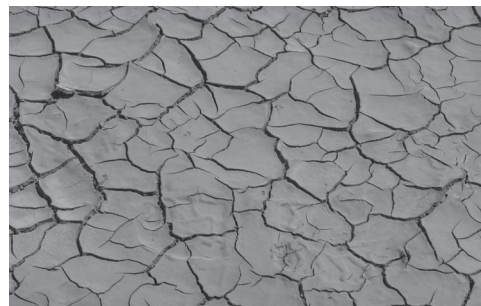
KRISTENT

Perspektiv

12. ÅRG. NR. 4, 2009

Bag klimaet står Gud

Mennesket er både skurk og helt, når det gælder klima-problemer og global opvarmning. Sjældent tages Gud med ind i klimadebatten. Men Bibelen er ikke tavs på dette område.

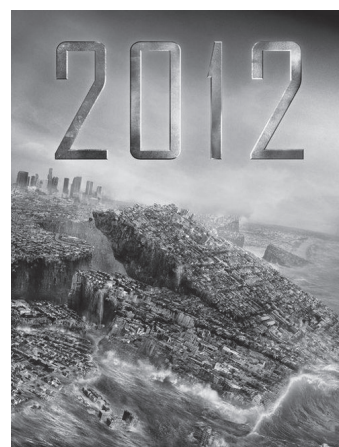
Side 2

Tungens magt

Det 9. bud minder os om, hvor megen magt vore ord har til både at ødelægge og opbygge.

Side 5

OGSÅ I BLADET...

Jordens undergang

Vi anmelder filmen 2012, der handler om en ret så omfattende naturkatastrofe.

Side 7

Gud og ulykker

Hvorfor tillader Gud at ulykker og lidelser rammer mennesker?

Side 12

Spiritualitet

I serien om bibelsk spiritualitet ser vi på gudsfrygten hos Nehemias.

Side 15

Tre bøger om kirken

Boganmeldelserne handler denne gang om bøger med kirken som det centrale emne. Vi fortsætter også med udforske den sidste bog i C. S. Lewis' Narnia-serie... *God fornøjelse.*

“Herren får...jordskorpen til at sprække...”

Es. 24:1

Bag klimaet står Gud

Af Louis Nielsen

Klimakonferencen i København i december optog både politikere, medier og græsrodder meget, men det er nok ret behersket, hvor meget det har optaget menigmand.

Undertegnede føler sig på ingen måder kvalificeret til at deltage i debatten, som er yderst kompleks og i virkeligheden uoverskuelig. Mange følelser er involveret i den, megen økonomi, megen ideologi, megen politik og endda religion. Manipulationer og grove forenklinger finder også sted.

Nogle videnskabsmænd har manet til besindighed og gjort opmærksom på, at den overvejende årsag til “klodens sveden” skyldes naturlige årsager, men de er blevet overdøvet af flertallet, som insisterer på, at det alt sammen er menneskeskabt, og at det derfor også alene er os mennesker, som kan “redde kloden”.

Efterhånden synes det at være det sidste mantra, som har overtaget scenen, og det betragtes nærmest som umoralsk ikke at følge trop. Svaret på, om den globale opvarmning er menneskeskabt må nok snarere blive et måske/måske ikke? end et “ja den er”.

Gud dømt ude af klimadebatten

Mit fokus i denne artikel vil hovedsageligt rette sig mod den teologiske og kirkelige side af spørgsmålet.

Umiddelbart glimrer klimadebatten ved fraværet af Gud, men det er efterhånden reglen snarere end undtagelsen på denne side Atlanten. Det har efterhånden taget form af en grundsætning, at Gud ikke må drages ind i nogen som helst videnskabelig og politisk diskus-

sion, ja vil man gå for at være et dannet menneske, holder man Gud ude fra alt det, som ikke lige foregår i kirken.

Til det kan vi kun sukke og sige, at hvor gør man sig selv fattig ved at indtage denne arrogante holdning. Hvor ville vi kunne komme længere med løsningen på vore mange påtrængende problemer og de mange dilemmaer, vi efterhånden har trukket os selv ind i, hvis vi fik lidt mere respekt for Guds visdom og begyndte i guds frygt at lytte lidt mere til hans ord.

“Gud giver de ydmyge nåde”, står der i hans ord, og “søger vi Gud lader Han sig finde af os”, og Han skænker også gerne “visdom” til enhver, der oprigtigt søger ham for at finde visdom. Omvendt skjuler han sig for hovmodige og overlader dem til selv at finde vej, hvad ofte fører til, at de kommer længere ind i labyrinten og aldrig finder vej ud igen.

Jeg vil ikke påstå, at, klimaproblemerne en, to, tre vupti ville være løst, hvis man virkelig søgte Gud, men man ville være rådet bedre, og løsninger ville være i sigte. Men sådan går det næppe hverken ved klimakonferencen eller med de talrige andre problemer menneskeheden slås med. Dertil behøves et indgreb lodret fra Himmelen, og et sådant er der vil næppe udsigt til, før Herren Jesus kommer synligt i herlighed.

Mennesket - skurk og frelser

Klimaproblemerne er sammensatte og årsagerne mange, men lige nu koncentrerer alt sig om udslippet af CO2 til

atmosfæren. Det er menneskers levevis, som er årsagen til CO2 udslippet; derfor tilsiger logikken er det også mennesker som skal rede verden ved at ændre adfærd. Hvordan adfærden skal ændres bliver så det store stridsemne.

Mennesket regner sig selv som både årsag til klodens ulykke, men også som nøglen til klodens redning. Mennesket er både skurk og frelser på samme tid, ikke alle, men nogle mennesker. For det er klart, at nogle er mere og større skurke end andre, medens andre igen er mere redningsmænd end andre. Her er bolden spillet op til megen uro og meget spektakel og til uhyggelig megen selvfærdighed og fortællen andre, hvad de skal gøre og pegende fingre ad dem, som ikke gør det.

Nogen gange, når man har lyttet til debatten eller læst, hvad der skrives, eller set nogen af de fictions, som er kommet i biograferne eller vist på TV-skærmen, spørger man sig selv om mennesket trods sin gøren sig til Gud tiltror sig nogen ret til at være her.

Ville verden ikke være lykkeligere stillet uden menneskene, ja uden det mangefold af liv, som udfolder sig på kloden? For også dyrene udsender CO2 til atmosfæren.

Det hele er i forhold til skabelsesberetningen og Bibelens almindelige fryd over livet i alt dets brogede mangfoldighed vendt sørgeligt på hovedet.

Skaberens vilje til at fylde kloden med liv og hans fryd over alt det liv, som rører sig på kloden, er pludselig blevet et problem. For mange mennesker, for mange dyr?

Hvad skal det dog blive til?

Omsorg for det skabte

Modsat forsvarer vi heller ikke overforbrug af jordens resourcer, den overdrevne materialistiske livsform, de fleste af os har tillagt os eller den uretfærdige fordeling af verdens goder, som ikke mindst i vor tid, har nået det sørgelige og tragiske højdepunkt, det har nået, og ingen må tage Bibelen og kristendommen til indtægt for den holdning. Skabelsesbetretningen indsætter mennesket - skabt i Guds billede - i et forvalter - og husholder forhold til det skabte med direkte ansvar over for Gud (1 Mos 2:15).

Mennesket skal have omsorg for det skabte, vogte og udvikle dets potentiale, men har under de forudsætninger også lov til at bruge det ("herske over det"). Mennesket må gerne slagte, spise markens afgrøder, spise frugten, nyde vinen, klæde sig i dyrenes uld og skind. Men ikke dræbe for at dræbe og ikke ødelægge for at ødelægge, men netop gøre det ansvarsfuldt og med omsorg for, at medskabningen trives godt.

Moseloven indfører naturbeskyttelse og dyreomsorgslove og ikke mindst omsorg for landets fattige og nødstedte, endda også for de fremmede "indenfor fine porte". Landet skal også have sine hvileperioder. Ikke noget med rovdrift og udnyttelse uden at give tilbage til skaberværket det, det kan forny sig ved.

De riges overforbrug

Klimascenariet er svært at holde adskilt fra økonomi. Det liv i overflod, som mange af os i den rige del af verden har fået adgang til, har givet os store muligheder for et forbrug som tidligere generationer kun forbandt med de aller-rireste og allermest privilegerede.

Det er gået hånd i hånd med en stadig mere udviklet teknologi, som har tilført markedet en uendelig mængde af nye produkter, som også har kunnet masseproduceres til stadig lavere priser, men som ikke har gjort det uden også at tære alvorligt på jordens resourcer af både råstoffer og energi, og som også har efterladt en uhyre mængde af affald, som har været vanskeligt at komme af med, og som derfor har bidraget væsentligt til den forurening af kloden, som har fundet sted.

Ikke alt ved den udvikling har været dårligt, langt fra. Det er hykleri, når nogen lader som om, at det bare er

dårligt, for kun ganske få af de samme mennesker vil være villige til at forsage disse mange nye produkter med de udfoldelsesmuligheder, de har givet dem og vende tilbage til den før-teknologiske tidsalder.

Men sådan som udviklingen har været, har den efterladt os med uhyre mange problemer - hvoraf klimaproblemet kun er ét. Nu, hvor vi er ramt af økonomisk nedsmelting, bliver vi pinligt opmærksomme på, hvor megen ulighed den har hensat vore samfund i.

Den uretfærdige fordeling af verdens rigdomme, som udviklingslandene har mærket på egen krop alle de år, velstandsstigningen har fundet sted, rykker nu tæt på os selv. Vi har betalt en høj pris for at ændre vores eksistens fra at være mennesker til at være forbrugere. Symptomerne er mange; blandt andet utilpassede børn og unge, som ikke ved, hvad de skal stille op med deres liv, og som samfundet ikke ved, hvad det skal gøre ved, depressionen, som er blevet en folkesygdom, væksten i skilsmisseraten, vanskeligheden ved at omgås hinanden på en hensynsfuld måde, osv., osv.

En del af problemet - som jeg ser det - især når det gælder forbrug og dermed klimascenariet, er, at der i den økonomiske udvikling ikke længere er sammenhæng mellem arbejde og økonomi.

Når al ens indtægt kommer fra arbejde, bliver der en sammenhæng mellem nydelse og forbrug, altså en sammenhæng mellem ydelse og nydelse. Det begrænser også, hvor meget der er til forbrug, og sætter normer op for, hvad man vil bruge sine penge til. Men megen af rigdomsforøgelsen kommer nu gennem stigning i ejendomspriserne (boligboblen), aktieudbytter, job, som lønnes ud over al rimelighed og nogen som helst begrundelse i, hvad et job reelt er værd, fiflen med tal og regnskaber, spekulationer og billig overtagelse af hvad andre har slidt for, for ikke at tale om kriminelle handlinger. Og derfor er der heller ingen naturlig bremse for forbruget, og det man vil bruge pengene til.

Den økonomiske ansvarlighed fordufter, og år for år sætter vi levestandarden i vejret, rejser mere og længere bort, samtidigt med, at vi fornyer vore boliger, anskaffer os dyrere ting, går oftere på restaurant og bruger mere på underholdning og selskabelighed.

Det mønster, genkender mange fra sig

selv, og vi skal være de sidste til at pege fingre ad nogen. Misundelsen sidder altid tæt til os, og forargelsen over andre kommer lettere til os, end at vi sætter vor egen husholdergerning under lup. Apropos klimakonferencen er det forholdsvis nemt at have en mening om, hvad verdenssamfundet bør gøre; det er straks sværere for det enkelte land at foretage de nødvendige ændringer for slet ikke at tale om de tilpasninger til en ny situation, den enkelte af os kan blive nødt til engagere sig i.

Afstand fra askese

For længe har jeg opholdt mig ved almene betragtninger. Det er på høje tid, at Bibelen kommer til orde igen.

Der er ingen tvivl om, at der for Bibelen er en sammenhæng mellem arbejde og retten til at nyde, men retten til at nyde af frugten af sit arbejde er en selvfølgelig ret (1 Kor 9:7; 2 Tim 2:6). Bibelen er i sit udgangspunkt ikke asketisk, og Guds gaver gives mennesker for, at vi skal nyde dem (1 Tim 4:3-5; Es 65:21; 5 Mos 12:7; 12; 3 Mos 23:40; ApG 14:17).

I Det Gamle Testamente loves der endda Israel "en overflod" af gode ting. Guds fester var med overskud af glæde, mad, vin, jubel, socialt samvær, jubel. Den sociale dimension mangler aldrig. Det er vigtigt at dele med de fattige, de svage og fremmede af alt det gode, Gud giver. Hvis folket vil holde sig til Guds pagt og ikke svigte den, loves der det, at Gud vil se til landet og til dets frugtbarhed, ja Herren vil endda forøge dets frugtbarhed (3 Mos 25:18-19; 5 Mos 8:7-10; 15:4-6; 33:28; og det lovede og kommende fredsrige (messianske rige) vil være præget af en rigdom på frugtbarhed uden sidestykke (Sl 72:16; Es 11:6-9; 35:1-4; 65:17-25; Ez 47:1-12)..

Problemet i Israel som i alle samfund er, at mennesket er en synder i oprør mod Guds vilje. End ikke Guds særlige nåde mod Israel og den retfærdige lov, Han havde givet det, kunne ændre på det forhold. Hertil kræves et frelsesindgreb, som gør noget ved menneskets synd, som bringer tilgivelse, forsoning og nyskabelse (Rom 5:1-11; 2 Kor 5:11-21; Ef 2:1-10; Kol 1:20-23). Som synder går mennesket altid efter at sikre sig så meget som muligt af goderne, for jo mere man har, des mere tryk føler man sig og des større magt kan man bryste sig af.

Advarsler til de rige

Rigdom kommer til nogle ved hårdt slid, men kun når omstændighederne iøvrigt er en gunstige. Men det er ikke for ingen ting, at Jesus kaldte penge og den magt, som står bag pengene, for den "uretfærdige Mammon".

For Mammon vindes alt for ofte ved udnyttelse og manipulation af andre, altså ved uretfærdighed og ikke så sjældent ved kriminelle handlinger. Men som alt andet i livet kan penge også være noget betroet, et husholderkald, noget vi har fået for at varetage det for Gud, herunder også dele ud af til andre.

En arbejdsgiver, der giver arbejde til andre og betaler en rimelig løn for det, kan se sig som husholder i den gode betydning. Kapitalfonde, som kun eksisterer for at maksimere profitten og give afkast til de, som ejer fondene, og som er det uden tanke på medarbejdernes ve og vel, forholder det sig anderledes med.

Men situationen i dagens samfund er så kompleks, at mange af os er med i et kredsløb, hvor vi ikke har nogen som helst kontrol med eller nogen som helst indflydelse på, hvordan også vores penge (som regel pensionspenge) investeres og bruges. Uden at ville det, kan vi således være medansvarlige for andres ulykke.

Flere af de anklager, som profeterne i Det Gamle Testamente rettede mod de mægtige og rige, kan derfor med en vis ret rettes mod os, også selv om vi ikke individuelt, personligt er ansvarlige. "Intet menneske er en Ø for sig selv", og kun få af os kan undgå at være inddraget og være medskyldig i den synd mod medmennesket, som uretfærdige strukturer og kollektiv adfærd er ophav til.

Når ulykker og tragedier rammer som følge af den adfærd, kan vi derfor heller ikke spille uskyldige og med rette føle, at det er noget forfærdeligt uretfærdigt, som rammer os.

Gud ændrer klimaet

Skal vi som kristne lade vor røst høre i klimadebatten, kan vi selvfølgelig ikke lade det blive ved CO2 udslippet (som kun er et symptom), men må inddrage alle aspekter af moderne levevis: økonomien, det generelle forfald i moral, grådigheden, selvviskheden, overmodet, utaknemmeligheden og den manglende ærefrygt for livet og for livets giver. Alle disse synder

nedkalder ifølge Bibelen Guds vrede, og Guds vrede manifesterer sig bl.a. i voldsomme naturfænomener, som dem de seneste tiår har budt så mange eksempler på. Overvej f.eks følgende:

"Herren hærger jorden og lægger den øde, han får jordskorpen til at sprække og spreder beboerne. Det skal gå præsten som folket, herren som trællen, fruene som trælkvinden, køberen som sælgeren, långiveren som låntageren, ågerkarlen som skyldneren. Jorden lægges fuldstændig øde, den udplyndres helt. Herren har talt dette ord. Jorden sørger og visner, verden sygner hen og visner, himlen og jorden sygner hen. Jorden er vanhelliget af sine beboere, for de har overtrådt lovene, tilsidesat budet og brudt den evige pagt. Derfor skal forbandelsen øde jorden og dens beboere bære straffen; derfor svinder jordens beboere ind, kun få bliver tilbage. Vinen sørger, vinstokken sygner hen, og alle de glade sukker. Paukernes lystige lyd hører op, larmen fra de jublende forstummer, citerens lystige klang hører op. Man drikker ikke vin under sang, øllet smager bittert, når man drikker det. Tomhedens by er knust, alle huse er lukket, ingen kommer ind " (Esajas 24:1-10).

"Himlens vinduer åbnes, og jordens grundvolde skalver. Jorden brækker og slås i stykker, jorden ryster og gennemrystes, jorden rækker og bryder sammen; jorden raver som en beruset, den svajer som et vagtskur. Dens synd hviler tungt på den, den falder og rejser sig ikke igen" (Esajas 24:18-20).

Det er ikke moderne at tale om Guds vrede og om dom, men skal vi tale kristeligt og bibelsk om de her ting, må vi nødvendigvis også tale om Guds vrede og Guds dom. Det gjorde profeterne, det gjorde Jesus og det gjorde apostlene. Og taler vi om dom, må vi ikke glemme at tale os selv med.

Skaberværkets forløsning

Men Gud ske tak og lov har vi så meget mere at sige. Nogle af verdens ledere har op til klimatopmødet igen og igen talt om, at "hvis vi skal redde verden, er det den 11.time". For dem handler det om, at da problemet er menneskabt, er det også mennesket og kun mennesket, som kan løse det og dermed redde verden.

Som kristne er vi overbevist om, at Gud er verdens skaber, og at det er

Ham, som ejer verden (ApG 17:24-28; Heb 1:1-4). Han opretholder verden, og kun Han kan frelse verden. Vi tror, at det fortsat er hans vilje at bevare og opretholde verden og føre den frem til det mål og den hensigt, Han har sat sig for verden. Han har elsket den så højt, at han for at frelse den har sendt sin Søn til verden (Joh 3:16-19), og sendt Ham for at lide og dø for verden. Han har lovet os "nye himle og en ny jord, hvor retfærdighed bor (2 Pet 3:13)".

Han har givet os løfter om hele skabningens forløsning og frihed, og Han har lovet, at Han selv engang vil komme og bo og altid blive hos sin skabning. Han har lovet, at "opsluge døden for stedse" (Es 25:6-8), at bringe fuldkommen harmoni og fred mellem alle skabninger (Es 11:6-9), at borttage sygdom og nød og skabe en frugtbarhed og rigelighed, mennesker aldrig har set, at genåbne Paradiset og forvandle hele jorden til et Eden (Rom 8:18 ff.; Åb 21:1-8; 22:1 ff.). Som kristne oplever vi allerede i Kristus, at denne verden, denne forvandlede og fornyede verden er begyndt at tage form (2 Kor 5:17 ff; Rom 6:15-23; Ef 2:10)..

Vi er derfor altid ved godt mod. Også om det går op eller ned i denne verden. Vi vil ikke skændes med nogen om klimaproblemet. Vi vil ikke modsige dem, som gør det menneskeskabt, og på det menneskelige plan påtager vi os gerne byrder forbundet med at bedre det, hvis det kan bedres.

Vi ved, at der er meget i vor levevis, som kan ændres og hvis det ændres, sikkert vil bringe os velsignelse frem for tab, men vi tror også fuldt og fast, at vor og jordens skæbne er i Guds hånd, og at hvad der tjener os til fred kun kan komme ved at leve og vandre for Guds ansigt.

Klimatruslen er for os et menento til at komme Gud nærmere, leve mere efter hans vilje og med hans formål for øje og have sanserne og hjertet åbne for den forløste og vidunderligt skønne og fredfyldte verden, Gud har lovet os og som vil komme, når Jesus Kristus kommer igen i herlighed, når "Morgenstjernen oprinder" (2 Pet 1:19), og "retfærdighedens sol lyser med lægedom under sine vinger" (Mal 3:20).

Tungens magt

Det 9. bud - Du må ikke vidne falsk

"Du må ikke vidne falsk mod din næste".

2. Mos. 20:16

Det niende bud advarer os om hvor stor betydning vore ord har. Hvilken magt vore ord har til at ødelægge eller opbygge.

Budet tager udgangspunkt i retssalen, hvor et vidne skal udtale sig om en, der står anklaget, og det understreger dermed også, at hele samfundsordenen hviler på dette bud. Kan man slippe af sted med en falsk anklage, så bryder alt sammen. Handel mellem mennesker, politiske aftaler ægteskabet og venskaber får svære kår, når vi ikke kan stole på hinandens ord, aftaler og håndslag.

I et diktatur er det niende bud det første, der ryger ud og bliver erstattet af propagandaen. Den frie presse undertrykkes og kommer under magthavernes kontrol. Fortielser af sandheden, forvredne fakta, overdrivelser og slet og ret løgne, løgne, løgne. Vi erkender instinktivt, at retfærdighed og frihed bliver undermineret af det falske vidnesbyrd. Det er jo tydeligt for enhver, hvordan diktaturer har monopol på sandheden og løggen. Holocaust blev kun muligt efter flere års intensive løgne og massiv propaganda mod det jødiske folk.

Alt er spin

Men vore vestlige demokratier er så sandelig også forgiftet af "det falske vidnesbyrd", og overtrædelsen af det niende bud føler man er nærmest nødvendigt for at kunne begå sig eller få en politisk karriere. Taler en politiker sandt, siger tingene uden omsvøb eller svarer ærligt på spørgsmålet, så bliver hans ord jo hurtigt fordrejet, blæst op og brugt imod ham, det gælder både pressen og hans politiske modstandere. Ethvert uoverlagt

Af Carsten Thomsen

ord, enhver uskyldig bemærkning bliver der stillet skarpt. Så "lærer" den drevne politiker, hvordan han i fremtiden skal pakke tingene ind, hvordan han skal udtale sig med "uld i mund", så han ikke kan fanges af sine ord.

Ifølge Jersild er alt i den politiske arena jo spin. Alt drejer sig om at give en "sandhed" den rigtige drejning, det rigtige spin i forhold til ens egne interesser - sandheden gribes som en bold i luften og kastes videre med et skru - at beskytte modpartens navn og ære er i denne forbindelse mindre vigtigt, hvis man selv kan udnytte den varme politiske kartoffel til ens fordel. Ja, det handler om at få den anden sat i et dårligt lys. Det er jo ikke løgn, det er jo bare min version af sandheden.

Den andens udtalelser misforstås bevidst, blæses op og forvrænges til ukendelighed, modstanderens motiver fordrejes, alt for at opnå nogle billige point i folketingsalen og i pressen. Med spindoktorer i alle partierne øges politikerleden og vores tiltro til vore ledere. Og så har vi jo vores karikatur-tegnere til at styrke vores opfattelse af den og den politiker.

Pressen er en medspiller i alt dette. Vi lever i en tid, hvor halve sandheder og rygter og sladder spredes med lynets hast gennem medierne. "Ubekræftede rygter" sagt nok gange på tv bliver til sandheden i morgen, for det er rygtet, der bliver hængende længe som fakta - "der må jo være noget om snakken" - og vi er villige til at tro rygtet, hvis sandheden ikke kan graves frem. Og pressen, der er så hurtige med at se gennem fingre med alt, når en person er på vej op ad berømmthedsens stige, er lige så hurtige med at sladre og offentliggøre alle mulige slibrige detaljer, når en person er faldet i unåde.

Tænk blot på golfspilleren Tiger Woods. Jagten er nu gået ind på hans privatliv. Før masser af rygklappere og nu bliver han hånet, gjort til grin og lægges for had af stort set alle. Vi føler nærmest at det er legitimt, fordi han har begået utroskab. Hans undskyldning og anger på tv er blot endnu en mulighed for at håne ham. Det er blot spillets regler. Kan du ikke klare mosten, så gå væk fra rampelyset, lyder det kynisk.

Et grundlæggende problem

Bibelsens advarsler mod overtrædelsen af det niende bud burde få os alle på knæ og gøre os til tavse lyttere af Guds ord. Der bliver fældet en dom over menneskeheden her. Rom. 3:11,13: "Der er ingen forstandig, ingen, der søger Gud...Deres strube er en åben grav, med deres tunger taler de svig, der er slangegift under deres læber, deres mund er fuld af forbandelse og forbitrelse".

Matt. 12:26-37: "På dommens dag skal mennesker aflægge regnskab for ethvert tomt ord, de har talt. På dine ord skal du frikendes, og på dine ord skal du fordømmes".

"Der er ikke et sandt ord i deres mund, deres indre er en afgrund, deres strube er en åben grav, de har en glat tunge". (Salme 5:10).

Guds ord er sande

Grundlaget for det niende bud er Guds troskab. Hans ord er sande. Hans løfter holder, hans bud fører mennesker på ret vej, hans advarsler redder en fra ulykken, hans kærlige ord helbreder og heler. Gud er den sande Gud. Han kan ikke lyve.

I Jesus Kristus - Ordet, der blev kød - finder vi den perfekte taler. Jesus taler mange hårde ord, men han gør det i kærlighed.

For nåde og sandhed forenes i Kristi ord, så bag hans advarsler er der et bedende hjerte, som kun ønsker at råbe de mennesker op, der er fanget i hykleri og bedrag, og redde dem fra den undergang de går i møde. Omvendt er hans ord til den svage, den nødlidende, den angrende fulde af trost og overbærenhed.

Dette Sandhedens Ord var konstant under beskyldning. Altid løb der falske rygter rundt om ham. Farisæerne fordrejede hans ord, og forsøgte at fange ham i ordstrid eller i en løgn. De bagtalte ham og prøvede at nedgøre ham. Og han blev dødsdømt på falske vidnesbyrd, uden at nogen stod op og forsvarede ham. Jo, Jesus kender til det niende bud.

Djævelen er løgnens fader

Bag alle løgne står Djævelen - og Jesus kan med rette sige om farisæerne og de skriftkloge: Joh. 8:44 "I har Djævelen til fader, og I er villige til at gøre, hvad jeres fader lyster. Han har været en morder fra begyndelsen, og han står ikke i sandheden, for der er ikke sandhed i ham. Når han farer med løgn, taler han ud fra sig selv; for løgner er han og fader til løgner".

Djævelen er løgnens fader og det er hans hovedopgave at sprede løgne og fordreje sandheden om Gud, Guds karakter og det han har gjort i Jesus.

Djævelen ønsker mere end noget andet at få mennesker til at tro på løgnene om Gud og hans evangelium - at Gud i virkeligheden ikke elsker mennesket eller at mennesker bliver frelst alene af nåde ved troen på Jesus Kristus. Og vi er desværre af natur alt for lydhøre over for disse løgne.

Tungens magt

En af de mest detaljerede advarsler om at vogte vore læber får vi i Jakobs brev kap. 3. Tungen "kan prale af stor magt". "Tænk på, at den mindste ild kan sætte den største skov i brand; også tungen er en ild". "Tungen kan intet menneske tæmme". Tungen "er ustandselig på færde med sin ondskab og fuld af dødbringende gift. Med den velsigner vi Herren og Faderen, og med den forbander vi mennesker, som er skabt i Guds billede; fra samme mund lyder både velsignelse og forbandelse".

Vi ved det godt. Det mindste ord kan have en voldsom ødelæggende kraft. Du kan bide dig i tungen, men er ordene først sagt, får de sit eget liv, som du ikke er Herre over. Tænk på ét hårdt ord sagt om dig eller imod dig eller noget du har hørt ad omveje sagt om dig. Det kan sidde i dig i årevis, ja nogle gange glemmer du det aldrig. Et uoverlagt ord, en uvenlig bemærkning, en bebrejdelse eller en hånlig latter. Det svider i sjælen.

Jakobs sammenligning med gift og brand er velvalgte. En dumsmart udtalelse kan lægge et politisk liv i ruiner, et uoverlagt ord fra lægen kan give en patient uanede bekymringer, et ukærligt ord sagt i raseri kan rykke selve fundamentet under et ægteskab.

Social snak eller sladder?

Enhver må ransage sig selv i lyset af dette bud. Det har været menighedernes problem lige siden apostlenes tid, at der så nemt opstår klikker, stridigheder, uenighed og konflikter, hvor bagtalelse, sladder og falske vidnesbyrd trives. "Bagtalerens ord er som lækkerbiskener, de glider helt ned i maven". (Ordsp. 18:8) Slurp...hmmmm...mums. Vi er så ferme til at så tvivl om hinanden, så subtile i vores nedgørelse, så sleske i vores hykleri: - Nu er det jo ikke for at sige noget ondt om ham, han er en kær broder i Herren, men altså har du hørt, at han....

Nu er det jo godt, at vi snakker med og om hinanden og deler vort liv med hinanden, både sorger og glæder, så vi også kan bede for hinanden og lære hinanden bedre at kende. Men så ofte ender den almindelige snak alligevel med bagtalelser, der ikke opbygger men snarere bryder ned og skaber afstand, mistro og splid.

Ofte behøver vi måske ikke at høre alle

detaljer om en andens problemer for at kunne bede for vedkommende (selvom vi er nok så nysgerrige....) Tænk på, hvordan dit syn ændrer sig over for et andet menneske, når du hører en halv vind om noget, den person har gjort, men slet ikke kender alle detaljer. Vi kender måske ikke de motiver, der ligger bag, eller det, som har fremkaldt en forkert handling, som vi nu så selvfølgelig fordømmer. Detaljer og fakta, der, hvis vi vidste det, ville fremkalde lidt mere forståelse eller sympati og medfølelse fra vores side. Ja, måske endda forsvare vedkommende.

Det vi siger om et andet menneske er med til at præge det billede, andre får af vedkommende, også selvom det bare var en henkastet bemærkning. Det kan være nok så sandt, det du siger om den anden, men er det nu nødvendigt at sige i denne situation? Er det nødvendigt at bringe det på bane igen? Hvad er dit motiv med endnu engang at træde rundt i det? Har du virkelig omsorg for næstens navn og ære i det du nu siger om vedkommende? Er det opbyggende for fællesskabet og for "sagen" eller bare tom snak og sladder? Her er det godt indimellem at bide sig selv i tungen og tage en lille pause, før man begynder på en ny talestrøm om en eller anden person. Og måske tænke: Hvordan ville du føle det, hvis dette blev sagt om dig?

Tal godt om hinanden

Omvendt, så bliver man i nogle situationer nødt til at sige noget til en person, der har trådt en over tærerne. Matt. 18:15 "Hvis din broder forsynder sig imod dig, så gå hen til ham og drag ham til ansvar på tomandshånd". Men hvor ofte viger vi ikke uden om den konflikt og i stedet snakker om situationen til alle andre - og måske også lige fortæller det, så vi selv står i det bedste lys og alene bliver martyren i hele miseren. Vi føler os såret, vi er vrede og harmdirrende og ønsker at få luft for vores frustration og jo, vi vil give igen ved at nedgøre den anden.

"Intet råddent ord må udgå af jeres mund, kun et godt ord til nødvendig opbyggelse, så det kan blive til velsignelse for dem, der hører det" (Ef. 4:29). Fulgte vi dette råd i vores tale om andre, ville vort kristne fællesskab nok blive sundere og stærkere. Dette vers fortæller os, at vi bør tale godt om hinanden,

forsvare en kristen broder eller søster, der bliver sværtet til, og frem for alt tro det bedste om vort medmenneske - måske er det bedre at være lidt for naiv end lidt for kynisk, når snakken falder på andre.

Synd og surhed i kirken

Det kræver stor visdom, når vi skal forholde os til ting i menighederne, vi ikke bryder os om, som vi mener er ubibelske - og meget vel er det, eller vi føler at verdsligheden er krøbet ind hist og her, at tingene ikke gøres med den rette ånd, at evangeliet bliver forkyndt forkert, at lovprisningen er blevet for moderne eller for gammeldags osv. osv. Vi bliver hurtigt selvfølgelig og ender med i fortvivlelse at slå ud med armene og beklage os til andre over den "stigende verdslighed" eller "udbredte ligegyldighed over for Guds Ord" eller "gamle traditioner, som burde være afskaffet for længst, sammen med kedelige prædikener og lange bønner".

Hurtigt ender vi også med kun at se det negative og lade det overskygge alt andet, så vi slet ikke ser, hvordan Helligånden på trods af menneskets skrøbelighed arbejder og virker i menigheden. Og vi er hurtige med at affeje en person som uåndelig, hvis vi har lidt imod en persons væremåde eller holdninger, som vi ikke bryder os om.

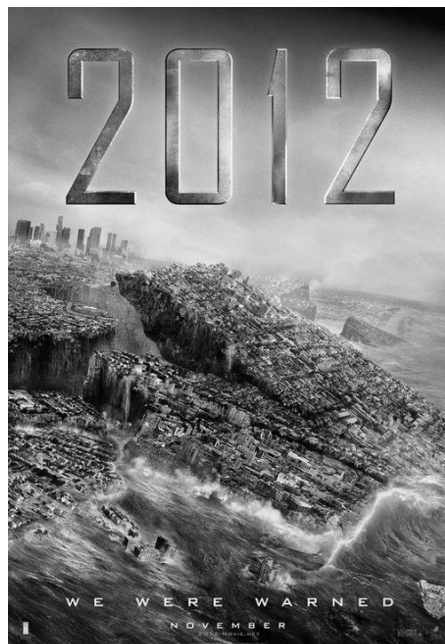
Andre gange så står vi på sidelinien og hører om andre kristne i kirken, der falder eller holder op med at komme i fællesskabet af den ene eller anden grund. Mange gange kan vi kun gøre lidt i denne situation, men alligevel går snakken i de små hjem. Vi prøver at stykke en mening ud af løsrevne ting, vi hører hist og her.

Det er godt at have nogen at snakke med om dette, men måske vi ofte glemmer først og fremmest at komme til Gud med disse frustrationer og bede ham om at vise os, hvad vi selv kan gøre for at være et godt eksempel, der trækker i den anden retning og viser hen til Gud. Eller hvordan vi kan hjælpe til, hvor mennesker er på vej væk fra fællesskabet.

Paulus havde mange alvorlige formaning til menighederne, men han var også en bønnens mand, der sled og stred i bøn for menighederne.

Det niende bud er så alvorligt, fordi det netop afslører vort hjerteforhold til Gud og vort hjerteforhold til næsten.

2012

Roland Emmerich er kendt for sine katastrofefilm. Blandt andet den vellykkede A Day After Tomorrow, som handler om, hvordan pludselige klimaforandringer resulterer i en ultrakort istid, der lægger verden på køl. Nu har instruktøren skaleret ødelæggelserne op - for vi har i 2012 at gøre med selve jordens undergang.

Nej Jesus kommer ikke tilbage i 2012 - men vi ser da forskellige religiøse grupper, også en del kristne, der vender sig til Gud og beder om bevarelse midt i katastrofen. Der er en videnskabelig forklaring på apokalypsen - jordens kerne har forskubbet sig (så vidt jeg husker...) og det resulterer i voldsomme naturkatastrofer.

Bibelen beskriver jordens undergang i 2. Pet. 3: "Men Herrens dag vil komme som en tyv, og da vil himlene forgå med et brag, og elementerne vil brænde op, og jorden og alt det menneskeskabte på den vil vise sig som det, det er".

Men i 2012 sker det ikke pludseligt som en tyv i natten. Datoen er nemlig allerede forudsagt i en gammel indiansk Maya-kalender. Og videnskabsmændene er også klar over, at noget katastrofalt er under opsejling, så verdens regeringer er hemmeligt gået i gang med at sikre jordens overlevelse ved at bygge kæmpemæssige arker, der kan rumme mennesker, dyr og planteliv osv.

I denne rammefortælling følger vi en skiltet far, der har taget sine to børn med på camping i en nationalpark, hvor det

selvfølgelig går allerværst for sig rent naturkatastrofemæssigt. Vi følger også præsidenten og et par personer tæt på præsidenten. Dette er med til at give os nogle personers skæbne at spejle os i. Hovedparten af filmen handler om, hvem der når frem til de overlevelsesarke, som jo kun kan rumme et vist antal mennesker.

Så helt under går jorden ikke - det er blot en ny syndflod - uden synd. For den ultimative katastrofe er ikke knyttet til nogen Bibelsk fortælling om menneskets fald og Guds indgriben, frelse og dom.

Apokalypse - men uden Gud

Det er humanistisk fortælling, som i filmens sidste tredjedel kammer lidt over i rørstrømske appeller om sameksistens på tværs af landegrænser og racer for at redde selve menneskeheden.

Det kunne vi godt være sparet for i det, der langt hen ad vejen er en vellykket katastrofefilm med både humor, spænding og bjergtagende special-effects - Emmerich forstår sig på det med at smadre nationale klenodier verden over. Peterskirken står også for skud - og det er nok ikke helt tilfældigt, når vi ser revnen i Det Sixtinske Kapel slå ned mellem Adams hånd og Guds hånd i Michelangelo's Skabelsen.

Gud er der ikke i instruktørens univers - jo, verdens religioner men hvilken forskel gør de dybest set, når naturen sætter sine kræfter ind - for der står jo intet bag naturen. Nej det der kan frelse os er menneskets egen opfindsomhed, tekniske snilde og forudseenhed. Vi bygger bare en ny ark....og her sidder man så i biografens mørke og opsluges - men kan ikke rigtig lade være med at tænke på den dag, hvor himlene virkelig vil forgå med et brag og elementerne vil brænde op - hvor menneskets står magtesløs og ikke kan redde sig selv - uanset hvor megen teknologi, der stables på benene.

Gud skabte denne verden og mennesker på den - og han vil også være den, der alene handler, når alting går i opløsning og han vil ud af det hele danne en ny himmel og en ny jord. Men se, det er en hel anden historie.

Carsten Thomsen

En gnaven pensionist som helt i en tegnefilm? Det lyder ikke lige som opskriften på en succes, men det er faktisk en særdeles vellykket Pixar-film - ja, jeg vil sige, at kun Pixar kunne stå bag denne film, når man tænker på den perlerække af vidunderlige tegnefilm, der er kommet ud af fra

deres computer-værksted. Lige fra deres første film, Toy Story. Tænk blot på Find Nemo, Monsters Inc., Cars, De Utrolige, Wall-E, blot for at nævne nogle af dem.

Op indledes med en af de mest bevægende filmsekvenser overhovedet i en tegnefilm, og de fleste vil allerede her have våde øjne - vi følger i en lang musikalsk sekvens et ægteskabs glæder og sorger, der ender med, at vor helt - pensionisten Carl Frederickson mister sin kone. De havde begge i deres ungdom drømt om at blive eventyrere og bosætte sig i et naturskønt område, Paradise Falls. Men hverdagens pres og økonomiske problemer satte deres eventyr-drømme på stand-by.

Tilbage står Carl - alene og ensom i et gammelt hus som han tilmed trues med at blive smidt ud af. Han spænder derfor resolut balloner fast til sit hus og flyver af sted. Op, Op, Op. Men med om bord på hans flugt befinder der sig en lille frisk spejderdreng Russell, som nu bliver hans ufrivillige rejsekammerat. Det er et umage par, der begynder på et fan-

tasifyldt eventyr. Det involverer blandt andet filmens skurk. En anden eventyrer, som faktisk har opnået det Carl ville - at rejse ud og opdage verden. Men han er endt i en egoistisk søgen, som har ædt ham op indefra.

Der kommer masser af fart og action i filmens anden halvdel - og pensionisten må sande, at hans prioriteter har været helt forskruet.

I sin besættelse på at nå sit mål, Paradise Falls, som han har lovet sin kone, så glemmer han alt omkring sig - bl.a. den lille spejderdreng. Og det er filmens centrale spørgsmål. Vil Carl ende som den anden eventyrer, totalt egoistisk, eller finder han ud af, hvad der virkeligt er vigtigt?

Nu er det jo Pixar, så spørgsmålet besvarer sig selv - men det er fortalt på en rørende måde i en afsluttende scene, hvor Carl mindes sit lange - og set i bakspejlet lykkelige - liv med konen Elly.

En fattig anmeldelse som denne kan ikke sætte ord på de vidunderlige scener som Op er fyldt med. Den skal bare ses.

Carsten Thomsen

Til vore læsere vedrørende PERSPEKTIV BIBELSKOLE

Perspektiv gennem Bibelen-Perspektiv Bibelskole står her ved begyndelsen af 2010 ved en milepæl. I løbet af februar udsender vi bibelskolens sidste lektion, som omhandler 2. Timotheusbrev 4:10-22.

Vi fortsætter udgivelsen af Kristent Perspektiv med et nr. i kvartalet og med bibelskolens seminarer. Hensigten er stadig at holde to seminarer om året, men i 2010 bliver det nok kun til et.

Vi ophører med den periodevise udgivelse af bibelstudier i lektionsform, men håber at kunne udsende egentlige bibelkommentarer i det format og det udstyr, nogle kender fra udgivelsen af 1 Mosebog og Markus-Evangeliet. Håbet er i 2011 at kunne udgive en samlet kommentar over Johannes' Åbenbaring og efterfølgende som tid, helbred og nåde må blive forundt os at udgive andre samlede kommentarer til bibelske skrifter, som vi ikke har fået gennemgået i lektionsform.

Henning Lütje og andre vil arbejde på at få noget af bibelskolens omfattende materiale gjort klart til at blive lagt ud på hjemmesiden www.kristentperspektiv.dk, så man kan downloade det. Vi håber indenfor en overskuelig fremtid at få fremstillet et katalog over bibelskolens materiale sammen med en liste over lydbånd og MP3 filer.

Til de, som har været med i bibelskolen en kortere eller længere årrække, retter vi vor inderlige tak. Vi vil stadig sætte pris på jeres støtte. Vi har altid drømt om gennem bibelskolen og gennem Kristent Perspektiv og gennem seminarerne at vække kærlighed og interesse for Bibelen, for sund tro, og for en levende praktiseren af den kristne tro i kirken og i den enkeltes liv. Vi håber, at bibelskolen stadig vil kunne fremme det formål.

Ikke mindst håber vi, at materialet, vi stiller til rådighed til fri brug, må blive søgt og brugt af den opvoksende slægt af kristne. Det er vores håb og agt at udsende de mange refleksioner, som Kristent Perspektiv har bragt over C.S.Lewis' Narniabøger i en samlet bogudgivelse, ligesom vi håber at kunne samle nogle af vore mere systematiske gennemgange af troslæren i separate publikationer.

Vi vedlægger giroindbetalingskort med dette nummer. Vi har fastsat abonnementsprisen for Kristent Perspektiv 2010 til 150 kr. Seminarerne vil også komme til at koste 150 kr, men betaling for dem opkræves ved deltagelse i seminaret og ikke forud. Vil man gerne støtte os økonomisk, kan det gøres ved at indbetale et beløb større end 150 kr, når man betaler for Kristent Perspektiv. Vi er taknemmelig for alle, som støtter os ved fortsat at abonnere på Kristent Perspektiv og for hver en gave derudover. Med alle gode ønsker om et godt nytår. Guds fred og alt godt.

*På redaktionens vegne
Louis Nielsen*

Af *Louis Nielsen*

Hvad skal vi med kirken? - 10 bud på retning, perspektiv og håb
Redigeret af Morten Munch,
ProRex, Christiansfeld 2009
Sider: 146, pris: 150 kr.

“Hvad skal vi med kirken?” giver 10 bud på, hvordan nogle har valgt at være kirke, og hvad de hver især lægger vægt på i det, som er deres fællesskab. Overskrifterne for de enkelte kapitler giver os et indtryk af, hvad hver enkelt af de opstillede kirke-modeller rummer: Fællesskabskirke, Flydende kirke, Inkluderende kirke, Folkelig kirke, Udrustende kirke, Nærværende kirke, Liturgisk-kontemplativ kirke, Åben kirke og Familekirke. Sidste kapitel “På sporet af kirkens identitet og opgave” af bogens redaktør er ganske afgjort bogens bedste og stærkeste kapitel.

Her gives et fint resumé af, hvordan kirken gennem tiderne er tænkt, og der kastes mange ledetråde ud, som hjælper os til at afklare, hvad hensigten med kirken er, og hvad dens opgave er. I kirkens kald er der mange flere facetter end bare en enkelt model for det at være kirke rummer og udtrykker.

Munch skelner i sit essay mellem de nødvendige minimal-kriterier for sand kirke, dem uden hvilke, kirken ikke er kirke, og kirkens velvære, det som hører

under kirkens sundhed og funktionalitet. Bogens opstillede modeller for, hvordan man i forskellig konfessionel sammenhæng praktiserer det kirkelige fællesskab, er alle eksempler på funktionalitet og forholder sig kun i mindre grad til spørgsmålet om kirkens væsen. Det er unægteligt også spørgsmålene om, hvordan tidens mennesker oplever kirken, der optager sindene mest.

Men spørgsmålet om kirkens identitet og kald forbliver vigtig. Der er, forekommer det mig, i Munchs essay en sund balance mellem “esse” og “benesse”, og det ene bliver ikke ofret på det andets bekostning.

De forskellige, også historiske eksempler på, hvordan kirken har forstået sig selv og forstår sig selv, er ikke bare yderst oplysende, men er også en slags “afkrydsningsseddel”, som vi kan bruge til at afklare og finde vor egen idenditet efter, og hvor vi vil hen.

Mange overvejelser

Bogens øvrige kapitler kan give os en fornemmelse af, hvordan behovene er til stede, og hvordan de delvis kan opfyldes. Modellerne er vidt forskellige og vil appellere vidt forskelligt til os alt efter hvem vi er. Nogle vil vi kunne bruge, nok ikke helt, men delvist, andre ligger så langt fra vor egen baggrund, at vi kun noterer os dem, men ikke går ind i nogen seriøs overvejelse om at bruge dem.

Nogle principielle ting siges undervejs. Andet af det, som siges, fører os ind i overvejelser over, om det, som nogle finder er væsentligt for deres måde at være kirke på, overhovedet kan siges at have noget med kirken at gøre, i hvert fald, hvis vi tænker ud fra “esse-begrebet”?

Ydmyghed i vor omgang med hinanden er kristne dyder, vi i høj grad må iføre os, når vi diskuterer kirke med hinanden. For forvirringen er stor, og ønskerne og følelserne bevæger sig i mange retninger. Alt er i opbrud og kastet i støbeskeen. Alle skal give deres besyv med, og Bibel, bekendelse og overlevering kommer i bedste fald kun i anden række.

Oplysthed om Bibel og kristen lære er heller ikke et af tidens mest fremtrædende kendetegn. De gode viljer til trods

er grundlaget for en diskussion om kirkens liv og væsen ikke det bedste. Kirken er i alvorlig krise, og ofte handler det mere om, hvordan vi tror, at kirken kan overleve end om en besindelse på, hvad der ifølge Jesus og apostlene er det væsentlige for kirkens liv og dens vækst.

Kirkefolkets røst må høres, og det må ikke overses, at nok er kirken Guds kirke, men den er også et fællesskab af mennesker, som skal have tingene til at fungere. Men folkets røst kan også blive hørt for meget, og jeg er nervøs for, at det er det, som sker i den her tid. Følgen er ofte, at vi er holdt op med at lytte ind til Guds røst givet os i Hans ord og formidlet til os ved Helligånden.

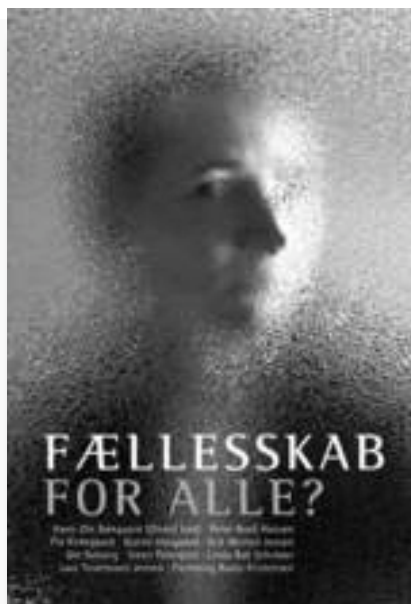
Vore tanker hjælper måske for en tid, og nye påhit skaber altid en fornemmelse af bevægelighed og forventning til succes. Men succeserne overdrives ofte, og efter en tid er vi tilbage i frustrationen, utilfredsheden og det uforløste, og igen må vi finde nye veje.

Denne bog er skrevet ud fra de bedste viljer, og vi må lytte med, lade os inspirere, lade os korrigere og vejlede, og vi må også stille vore spørgsmål, og ikke kun bifaldende af slagsen, men også kritiske. Et stykke af vejen følges vi med de fleste af bidragyderne, men ikke hele vejen. Spørgsmålet om “Hvad skal vi med kirken?” bliver langt fra helt besvaret med denne bog, og det var vel heller ikke at forvente.

Jeg ved ikke, om man med titlen har tænkt på revyvisen “Hvad skal vi med kvinden?” Konklusionen i visen er, at nok vil vi mænd (nogle mænd) gerne afskaffe og undgå kvinden, men kan det alligvel ikke. Er det sådan også med kirken?

På en måde så vi den gerne hen, hvor peberet gror, men undvære den, kan vi sandt for dyden ikke. Sådan er der nok ingen af bogens forfattere og læsere, som tænker, men det havde været en dejlig ting og en befriende ting, hvis man også havde undt sig at se kirken fra Guds side i den herlighed og skønhed den har i kraft af Jesus Kristus og havde ladet kirkens liv udgå derfra.

Derefter ville også både spørgsmålet om “hvad skal vi med kirken?” og svaret på det blive et andet.

Fællesskab for alle?

Af redaktør Hans Ole Bækgaard -
Lohse, Fredericia 2009

Sider: 192, pris: 200 kr.

Denne bog handler om de alt for mange, som siver ud af det kristne fællesskab. Et tungt, men aktuelt emne desværre. Det er vist få kirker, folke-som frikirker, der ikke oplever det. Bogen indleder med spørgsmålet: "Hvorfor forlader nogle mennesker kristne fællesskaber? - en analyse af 23 skriftlige livshistoriske beretninger". Forfatterne bag den undersøgelse og opgørelse optegner fem hovedårsager til, at mennesker vælger at forlade et kristent fællesskab:

- 1) Man skal købe hele pakken
- 2) Fængsel - ingen frihed til at rejse kritik eller stille spørgsmål
- 3) Larmende tavshed
- 4) Jeg blev aldrig lukket ind
- 5) Fællesskab for de vellykkede.

På side 35-38 opstilles i tabelform samtlige 23 beretninger med første kolonne visende køn, anden kolonne alder, tredje kolonne ægteskabelige status, fjerde samfundet man forlod, femte årstallet for bruddet og sjette og sidste kolonne hovedårsagen til brud eller problemer.

Mange af dem, som har forladt menighederne, har oplevet fællesskabet som et sted, hvor det er svært at skaffe plads til folk, der afviger fra fællesskabets teologi, kultur, normer og regler. Man skal købe hele fællesskabspakken, ellers må man gå. Andre har oplevet fællesskabet som

et tankefængsel, hvor der ikke er frihed til at være den, man er, og man må ikke stille kritiske spørgsmål til teologi, forhold i menigheden, ledelsen m.v.

Fællesskabet opleves som larmende tavst, når nogen kommer ud for svære ting i deres liv, afviger fra kulturen, forlader fællesskabet m.v. Fællesskabet opleves som vanskeligt at blive en del af, især hvis man ikke er "født" ind i kulturen. Fællesskabet opleves som et fællesskab for de vellykkede, hvor det bliver de rigtige ord, succeser og pæne facader, som er fremtrædende. Oplever man ikke det, føler man sig udenfor. Flere af os kan nikke genkendende til flere af de her nævnte anker.

Bogen konfronterer os med nogle faktuelle historier, og hvordan man i de samfund, hvor man oplevede dem, prøvede at løse op for dem. Hovedparten af bidragyderne til bogen kommer fra en folkekirkelige baggrund, flere fra IM; nogle af dem er præster, andre er cand. psych.'er og psykoterapeuter, og andre er ledere i kristne humanitære organisationer. Bogen bærer præg af, at flere af forfatterne har denne baggrund, måske for meget.

Bogen har et meget menneskeligt ansigt. Det er svært at finde eksempler på hårdhed eller løftede bryn i den. IM får ofte skyld for at være et særdeles lukket, fordømmende og moraliserende samfund. Det vil være svært at finde belæg for den dom i nærværende bog. Her er der stor villighed til at påtage sig en stor del af skylden, når mennesker forlader et kristent fællesskab, og den gode vilje og de ædle bestræbelser på at at undgå det er tilstede i samtlige indlæg, hvor det er konkrete og ikke tænkte eksempler, man forholder sig til.

Tolerance-grænsen

Jeg har oplevet læsningen af denne bog som noget blandet. Når et menneske forlader et fællesskab, bringer det os altid i et eller andet dilemma, men jeg føler det også den anden vej, at det af og til kan være et dilemma, hvis lige netop det menneske bliver.

Det er ikke sådan, at synd i fællesskabet forties og fejes ind under gulvtæppet, heller ikke, at man anerkender syndige valg og beslutninger. Men spørgsmålet om tolerancegrænsen opstår flere gange under læsningen af bogen, og nogle

gange føler jeg måske, at her satte man den for vidt. Men når jeg har tænkt sådan, har jeg omgående måtte spørge til min egen tolerancegrænse, som nok ikke på et teoretisk teologisk reflekteret plan er sat for lavt, men i praksis nok er det.

Det er svære spørgsmål disse her. De opstår ikke mindst ved læsningen af det sidste af bogens to appendikser: "Historien om et virkeligt dilemma" (side 161 ff.). Måske har redaktionen kun villet optage det som et appendiks, fordi man på forhånd har erkendt dets problematiske natur.

Hvor der tidligere mellem bibeltro kristne var rimelig enighed om, at fællesskabet ikke kunne rumme mennesker, som på en eller anden vis levede i, hvad Bibelen vil kalde "åben synd", så har holdningen på det punkt de senere år ændret sig meget. Det, vi kalder kirketugt, er efterhånden blevet en meget sjælden ting. Og kirketugt er problematisk. For synd -også synd i andre menneskers liv - rejser altid spørgsmålet om synd i vort eget liv, og det hindrer os ofte i at gøre det, vi skulle gøre.

Men resultatet er, at helligheden mindre og mindre kommer til at pryde Guds hus. Vi taler ikke om farisæisk fordømmelse, hvilket der er mere end rigeligt af, men vi taler om den dybe hengivenhed og kærlighed til Gud, som har det dårligt med, når kristnes liv og vandel ikke bringer Gud den ære, Han er værdig til. Måske har psykologien, som mener at kunne forklare alt menneskeligt, herunder også synd med henvisning til psykologiske mekanismer og svagheder i den måde, vi biologisk er sammensat på, gjort sit til, at vi har nemmere ved at affinde os med og leve med både vor egen synd og andres synd.

Det er så den ene side af dilemmaet, som flere af bogens anvisninger på, hvordan man løste problemerne, kalder frem. Den anden er vor menneskelige empati og vort medmenneskelige ansvar for hinanden. Og her synes jeg, at vennerne i de samfund, vi henvises til, handlede enestående. De gør sig ikke medskyldige i synden, som de klart lægger afstand til, men de lægger helt klart ikke afstand til synderen.

Spørgsmålet, som for os læsere, bliver et teoretisk spørgsmål, fordi vi ikke er i situationen, er så, om deres handle måde er den rette udgang af dilemmaet. Men spørgsmålet er relevant, og det må stilles.

Det synes rigtigt at henvise til Jesus og hans frie omgang med "toldere og syndere". Men spørgsmålet (og nu er der mange, som bliver vrede) er, om det uden videre kan overføres til vores færden mellem hinanden i menigheden? Jeg vil nødig være hård, men er der ikke instrukser til os i Det Nye Testamente, som tydeligt fortæller os, at en bekendende kristens opførsel kan blive så krænkende for den gudsfrøgt, som må præge Guds folk, at vi ikke længere kan række ham broderhånd (se f.eks. 1 Korintherbrev kapitel 5)? Og det er ikke det eneste sted i Det Nye Testamente, der taler på denne skarpe måde, andre steder gør det også.

Umiddelbart virker det så rigtigt og tiltalende, det gruppen omtalt i appendikset gør, og det vil uden tvivl blive mødt med forståelse af de fleste, men alligevel er det en afvigelse fra apostlenes praksis med hensyn til offentlig synd i menigheden. Jesus lærte også, at der ville opstå situationer, hvor udelukkelse af menigheden var eneste mulighed (Matt 18:15-20). Men indrømmet, det er svært at opretholde denne praksis, for samtidigt er vi skyldige til også at elske den, som forsynder sig og på alle måder søge - om det er muligt at forholdet genoprettes.

Retfærdigvis må det siges, at løsningserne, der arbejdes hen imod i de fleste af bogens kapitler, er mere afbalancerede. I dem er der mange gode tip og også udrådninger, som måske, måske ikke hjælper os til at forstå, hvorfor vi handler som vi gør. Ind imellem kan de psykologiske belæringer godt virke trættende, klicheagtige og skolemesteragtige. Lidt mindre terapi og lidt mere omhyggelig bibelbehandling havde gjort bogen bedre.

Kirken er et fællesskab af syndere, som er frelst af Guds nåde. At også kristne er syndere, kan vi ikke undgå at opdage, når vi har vores jævne gang i kirken. Alle håndsvagheder klæber sig til kirkenes liv. Hvad man savner i i de mange beklagelser, som rettes mod det kristne fællesskab, er mere realisme og mere af den kernesunde robusthed, som evangeliet bringer med sig.

Det er rigtigt at lytte til de utilfredse, og ingen af skal sætte sig på den høje hest og bilde sig ind, at der ikke er noget, man kan være misfornøjet med. Men i dag opfordres vi til at klage og føle os forudrettede. Konstant er vi evaluerende, og aldrig er vi tilfredse, og altid er

der nogen og noget, vi kan hænge skylden over på.

Kirkelige fællesskaber af i dag er alt for tilbøjelige til at føle sig skyldige og til at følge klagerne. Men det er langt fra altid godt, fordi det fjerner fokus fra Herren Jesus Kristus og hans herlighed, fra evangeliet og fra vor opgave og vort kald i verden. Denne bog med alle sine mange og gode sider ufortalt - kan godt opleves som, at man har lyttet lidt for meget og lidt for længe til klagerne. Men køb den og læs den; du vil blive klogere på mange ting, men måske også blive opmærksom på nogle af de svagheder, denne anmeldelse har berørt:

*"På vort eget nat og dag
stirrer vi med velbehag,
det forstyrrer freden;
lad os Jesus én og hver
som vort liv og lys få kær!
Det gør enigheden!"*

Den himmelske gudstjeneste

Af Kristian Drejergaard
Alfa; København 2008
Sider: 283, pris: 300 kr.

Denne bog er også om kirken, men bevæger sig alligevel i en helt anden boldgade. Den handler om gudstjenestens historie helt fra oldkirkens dage og op til

vor tid. Også den danske gudstjenestes historie får en grundig behandling.

Drejergaards bog er rig på historisk viden og research; vi er allesammen meget klogere efter at have læst, hvad han skriver. Den er også rig på lune sidebemærkninger og kommentarer. På intet tidspunkt bliver den tør, uengageret og kun akademisk. Drejergaard har sit hjerte og sin sjæl med i det han skriver, men uden på noget tidspunkt at blive sentimentalt.

Men vi efterlades ikke i tvivl om, at Drejergaard elsker gudstjenesten, også dens rige symbolverden, dens opbygning og dens æstetik. Også kirkearkitektur og den åndelige idéverden, som gemmer sig bag den, behandles.

Salmer og kirkemusik får også en grundig behandling. Drejergaard bruger hele syv af bogens 13 kapitler på salmer og hymner, tre af dem om vore tre store salmedigtere, Kingo, Brorson og Grundtvig. Men også i kapitel 6 om Reformationen er der et langt afsnit om Luther og musikken.

Det er interessant og givende at følge Drejergaards teologiske begrundelser for gudstjenestens forskellige led, også at følge med i den langvarige strid, der i den danske lutherske kirke har været om gudstjenestens indhold.

Det sætter f.eks. mange ting på plads for os, når vi får at vide, at flere af de samme tanker om gudstjenesten, som vi slås med i dag, er blevet rejst før. Vi er langt fra altid så nytænkende, som vi selv går rundt og tror. Og vi tager også fejl, som man før os tog fejl.

For Drejergaard er det en vigtig pointe, at gudstjenesten afspejler noget himmelsk og eskatologisk. Det kan vi godt have behov for at blive mindet om i dag, hvor det jordiske livs problemer nogen gange kommer til at fylde rigelig meget og således fortrænger noget af det væsentlige i det gudstjenesten er om.

"Den himmelske gudstjeneste" er ikke nogen let læst bog, men den er heller ikke svær og utilgængelig.

Jeg kan kun varmt anbefale den, også selvom ikke alt, hvad den kommer ind på, vil være lige relevant for alle vore læsere.

Men alle vil blive klogere og mere oplyst af at læse den, og alle vil vi være bedre rustede til at deltage i debatten om, hvad gudstjenesten egentlig er til for.

Af Louis Nielsen

Det er med tilbageholdenhed, at denne artikel bliver skrevet. For hvem kan give svar på det spørgsmål, den rejser? Men det er et spørgsmål, som ofte rejses fra mange ængstelige, men også forbitrede hjerter - og da er sagen langt mere personlig, end når den rejses af ateister, agnostikere og teologer. Og vi kan være sikre på, at tusinder og atter tusinde af bedende ud over jord rejser det spørgsmål, og så længe den nye jord og de nye himle ikke er kommet, kan vi være forvissede om, at det vil blive råbt og grædt op mod Guds trone igen og igen.

Grundspørgsmålet "de fleste mennesker fra små konfirmander til hærdede ateister stiller er: hvordan kan Gud lade det onde og meningsløse ske?" (Niels Gunder Hansen i anmeldelse af "Jobs

tårer- om Gud og det onde" af dr.theol. Jakob Wolf: "Gud skal anklages og ikke forsvares" i Kristeligt Dagblad).

"Problemet kan formaliseres som følger: Gud er almægtig, Gud er god, det onde findes. Disse tre udsagn kan ikke alle være sande på én gang" Da det onde uafviseligt findes hver eneste dag overalt på kloden, kan Gud ikke være almægtig. Hans muligheder er begrænsede. Eller også er Gud ikke god, i hvert fald ikke på en måde, der flugter med vore forestillinger. Hans veje er uransagelige. Eller også er det onde ikke så ondt, som vi tror, men tjener et højere formål. Gud har en mening med det" (op.cit.).

Paulus udfordrer os til at "give plads for Guds vrede" (Rom 12:19). Det skriver han i en sammenhæng, hvor han formaner til at afstå fra hævn og at tage retten i egen hånd. Med lidt god vilje kan vi generalisere den formaning til også at omfatte de uforståelige ting i

livet: Giv plads for Gud, for hans usporlige veje og alt det ved Guds handlen, vi ikke forstår og nok heller aldrig på denne side Himlen kommer til at forstå.

Gud er ikke afmægtig

I et læserbrev i Udfordringen skriver bibeloversætteren Iver Larsen om Jesu udtalelse om den blindfødte mand i Joh 9:3: "Jesus svarede: "Hverken han selv eller hans forældre har syndet, men det er, for at Guds gerninger skal åbenbares på ham." "I nævnte vers må betydningen være en følge, ikke en hensigt. Altså siger teksten, at som et resultat af det, der er sket - mandens blindhed - kan Guds underfulde gerninger nu manifesteres på ham. Jesus kommenterer ikke, hvorfor manden er født blind, ud over at forklare disciplene, at det hverken skyldes hans egne eller hans forældres synder. *Han siger ikke, at Gud har gjort ham blind, for at Guds gerninger skal åbenbares på ham*".

Som jeg læser og forstår Iver Larsens indlæg nærmest insisterer han på den sidste (kursiverede) sætning. Dermed er han typisk for, hvad mange kristne mener og tror om den ting: Gud kan ikke have noget med det onde eller det, vi kalder ondt at gøre. Det må være uden for Ham.

I bedste mening mener man og ønsker man at forsvare Gud ved at frikende Ham for ansvar for noget som helst ondt, samtidigt med, at man mener, at det bringer trøst og lindring til dem, som rammes af det onde.

Det, mener jeg, er en blindgyde i forhold til, hvad Bibelen siger, men også pastoralt. En fraværende, afmægtig Gud, som mod sin vilje og uden kontrol overlader scenen til det onde, er ikke til megen trøst.

Mere til hjælp og mere bibelsk begrundet forekommer D.A.Carsons kommentar til Joh 9:3 at være: "Jesus benægter ikke, at der kan være en generel årsagssammenhæng mellem synd og lidelse,

men han afviser totalt, at man i det enkelte tilfælde drager en sådan uundgåelig konklusion. I denne blinde mands tilfælde, insisterer Jesus, skyldes hans blindhed hverken hans eller hans forældres synd. Det skete snarere for, at Guds gerninger kunne blive åbenbaret på ham. Formelt kan sætningen "det er for, at Guds gerninger skal åbenbares på ham" opfattes som resultat (Bibelen på Hverdagsdansk: "Det, der er sket med ham, vil føre til, at Guds kraft bliver synliggjort") eller som formål. Hvadenten vi opfatter det på den ene eller den anden måde, ønsker Johannes ikke at sige, at mandens blindhed fra fødslen var udenfor Guds kontrol og derfor ude af trit med hans hensigt (se også Joh 11:4)."

Vor intellektuelle stolthed vil ikke anerkende, at der er meget ved Gud, vi ikke forstår, og slet ikke når det er spørgsmålet om godt og ondt. Følelsesmæssigt vander vi os, når Guds handlinger støder an mod det, vi mener er ret og rimeligt af Gud at gøre. Allerede i Eden blev der stillet spørgsmålstejn ved Guds mening med at opstille et bestemt forbud, ligesom også Hans gode hensigter blev draget i tvivl, og med vore første forældre har vi alle inddrukket Slangens gift.

Vi VIL forstå Gud

På den ene eller den anden måde insisterer vi på at kunne forstå Gud, og forstår vi ham ikke, styrter vor verden i grus. Troende mennesker har altid haft det problem med Gud. Det Gamle Testaments troende slås med det igen og igen; selv for Jesus var det ikke ukendt, og Paulus indvier os også i sine kampe med det. Martyrerne under guldalderet i Himlen råber til Gud: "Hvor længe, hellige og sandddru hersker, skal det vare, før du dømmer og hævner vort blod på dem, der bor på jorden?" (Åb 6:10).

Bibelen viser ærefrygt for Guds uforståelighed og gådefuldhed. Vi kan ikke forvente at få svar på alle vore spørgsmål. Gud lader os kende det ved sig selv og sine veje, som Han vil lade os kende, hvor meget og hvor lidt beror helt på Ham, og når Han gør det, er det en nåde, hvori han giver sig selv til os og ikke en ret, som vi har.

Sådan var det, da Gud i sit pagtsvenskab med Abraham lod ham få indsigt i, hvad han ville gøre med Sodoma (1

” Vi insisterer på at kunne forstå Gud, og forstår vi ham ikke, styrter vor verden i grus.

Mos 18:16-19), sådan var det, da Jakob havde sin natlige brydekamp med Herrens engel (1 Mos 32:23-30), sådan var det, da Moses ved den brændende tornebusk spurgte til Herrens navn (2 Mos 3:14) og da han senere ved Sinaj ønskede at se Guds herlighed (2 Mos 33:19-23).

Sådan var det, da Josva mødte føreren for Herrens hær (Jos 5:13-15), da Manoa spurgte til Herrens engels navn (Dom 13:17-18), sådan er det, når serafierne udråber Herrens navn (Es 6:3 ff.).

"Hvem kender Herrens tanker, eller hvem kan være Hans rådgiver? Hvem har givet Ham noget først, så Han må gøre gengæld?" spørger Paulus i Rom 11:33-36. "Store og underfulde er dine gerninger, du Herre, Gud, Almægtige, retfærdige og sande er dine veje, du folkenes konge. Hvem må ikke frygte dig, Herre, og ære dit navn? For du alene er hellig, alle folkeslag skal komme og tilbede dig, for dine retfærdige domme er blevet åbenbare". Sådan synger den sejrende skare i Himlen (Åb 15:1-4).

Det ondes mysterium

Det onde kender vi ved dets tilstedeværelse i verden og i os selv, men dets første oprindelse kender vi ikke. "Synden kom ind i verden ved ét menneske", siger Paulus i Rom 5:12 "og ved synden døden, og sådan kom døden til alle mennesker, fordi de alle syndede". Det er her, historien for os begynder. Slangen var i Paradiset, men som en slange, et af dyrene, Gud havde skabt. Adam lægger skylden på Eva og ultimativt på Gud, og Eva på slangen.

Gud går ikke uden om slangen og påtager sig selv opgøret med den, men skylden forbliver hos Adam og i anden række hos Eva, og den fastholdes hos dem. Der er ingen tvivl om, at det er syndefaldsfortællingens centrale pointe, ikke at forklare udenomsomstændighederne. At der var sådanne, og at der er sådanne i verdensforløbet forties imidlertid ikke, men de forklares aldrig. At nedkæmpe og sejre over dem er en opgave, Gud suverænt har påtaget sig.

I Det Gamle Testamente sker det ikke så sjældent på en måde, som støder både vor moralske sans. Vi bryder os ikke om Det Gamle Testaments krigeriskhed, og dets militære metaforer, som også meget tit skal forstås rimeligt bogstaveligt. Vi gyser ved, at Guds udfrielse af Egypten ramte egypterne så hårdt som det gjorde, ikke mindst ved de førstefødte som blev slået ihjel og de tusinder, som omkom i Sivhavet. Vi forfærdes over "folkedrabene" på kana'nerne.

Og det værste ved det er, at det i Bibelen forkyndes som Guds gerninger, endda hans frelsende gerning, og at kana'nernes udryddelse sker på Jahves direkte ordre, og at Israel bebrejdes for ikke at være radikale nok i udførelsen af bøddehvervet.

Bibelen understreger også for os den store medskyld, disse folk havde for, at de tilsidst blev straffet, og teologiske forklaringer og udredninger kan også fremsættes. At Gud handlede retfærdigt ved at lade disse ting ske, efterlades vi ikke i tvivl om, men alligevel sidder vi tilbage med en uro og en spørgen, som kun Gud kan besvare, men som han ikke er

til sinds at besvare.

Døden er vores allesammens skæbne, for syndens løn er døden. Andet fortjener vi ikke. Går det anderledes, kan det kun skyldes Guds nåde. For nåden råder alene Gud, og han viser nåde overfor dem, han vil være nådig imod, og viser barmhjertighed mod dem, han vil være barmhjertig imod (2 Mos 33:20).

Guds nåde og barmhjertighed er just nåde og barmhjertighed, ikke rettighe-der. I sin store kærlighed til verden (Joh 3:16) har Gud i Kristus valgt at "forbarme sig over alle" (Rom 11:32). Gud er stor og forfærdelig i sin vrede, men han er endnu større i sin nåde og barmhjertighed, og Bibelen lægger ikke skjul på det første, men fryder og glæder sig i det sidste (Ef 2:4 ff; 1 Pet 1:3).

Hvor som helst, vi vender os i Den Hellige Skrift, er det miskundheden, kærligheden, barmhjertigheden og nåden, der kommer først (se f.eks. 2 Mos 34: 6-8; Sl 30:6; 36:6-7; 103:8-14; Joh 3:14-17; Rom 5:15-21).

Gud har magt over den onde

Bibelen åbner ikke op for muligheden for et dualistisk gudssyn eller en dualistisk skabelse, dvs. et syn hvor verden beherskes af to modsatrettede egenskaber eller grundprincipper (f.eks. lys og mørke, Gud og Satan, godt og ondt, ånd og materie. Gud alene er Skaberen, og han har ingen ved sin side.

Også engle og åndemagter er skabt af Gud; hvad Bibelen kalder "kræfter eller noget i det høje eller det dybe" (Rom 8:38-39), "troner og herskere, magter og myndigheder" (Kol 1:16), "verdens magter" (Gal 4:3) eller "myndigheder og magter, verdensherskerne i dette mørke, ondskabens åndemagter i himmelrummet" (Ef 6:12), ja Satan selv (Job 1:6 ff; 2:1 ff.) har de deres oprindelse hos Gud og kan kun operere med hans tilladelse og indenfor de rammer, Han sætter for dem.

Oprindeligt må de være skabt gode, for Gud er ikke ophav til noget ondt; hvordan de blev det, de er nu og det de omtales for gennem hele Bibelen, hører med til de skjulte ting, som er for Gud alene at have indsigt i, ikke for os. For os fortæller det sig i mørke, selv om bibelsteder som Es 14:12 ff. og Ez 28:12 ff. måske kaster et vist lys over gåden.

Verden skabtes god og kun god, som

Gud er god. Og så længe Adam og Eva holdt sig til Gud og til hans bud forblev den god. Først i det øjeblik, de lukkede op for Fristeren og fulgte hans anvisning, væltede det onde ind i den gudskabte verden. Onde og nedbrydende kræfter fik adgang til verden og alt liv, der siden har udfoldet sig på jorden er blevet levet under disse onde kræfters tilstedeværelse.

Evangeliets underfulde budskab til os er, at i Kristus har Gud sejret og underlagt sig disse magter og kræfter, og at Han ved tidernes ende og Gudsrigets endelige komme vil gøre det helt af med dem og skabe nye himle og en ny jord, hvor alt vil være fuldkomment og godt, og hvor disse kræfter og magter for evigt er forment adgang (se Matt 12:29; Rom 8:31-23; 1 Kor 15:24 ff.; 2 Kor 2:14 ff; Kol 2:14-15; 2 Thes 2:8; Heb 2:8-15; Åb 20:14; 21:4).

Kristi komme til verden, hans død, opstandelse og himmelfart er et dødsstød rettet mod disse kræfter, men ikke deres endelige tilintetgørelse. Den venter til hans komme i herlighed. Verden fortsætter sin gang som om intet er hændt; fjendtlige og ødelæggende magter og kræfter gør sig stadig gældende i naturen og der voldes stadig ondt skabningerne imellem, tørke og heftige og ødelæggende regnskyl er stadig en del af naturens gang, orkaners rasen, jordskælv, tsunamier, epidemier, sultkatastrofer og krige hører stadig livet på jorden til. Synden og døden er endnu på tronen. Men kun for en kort tid, og for os, som kender Jesus Kristus og hører ham til, er riget allerede i en vis grad en virkelighed ved den iboende Helligånd, som vi har fra Gud (Rom 8:18 ff.).

Gud forlader os ikke i lidelsen

Sygdom og død, lidelse, forfølgelse, tab af ære, arbejdsløshed, fattigdom, miskendelse og frustration hører livet i en falden verden til, og kristne er ikke lovet, at de vil blive skånede. Nogle af disse trusler er vi endda mere udsatte for end andre.

Gud har lovet at være med os og hos os og aldrig at ville forlade os. Og han har lovet at føre os frelst ind i sit rige. Men han har ikke lovet at skåne os for kalamiteter. Og han har heller ikke lovet os svar på, hvorfor disse rammer, og hvorfor de rammer os. Vor tro på Gud må være omfattende nok og stærk nok til også at

rumme disse. Den kommende verden og den kommende tidsalders er "forklarelsens verden og forklarelsens tidsalder". Måske får vi da svar, eller hvad der er mere sandsynligt, måske har vi da slet ikke brug for svar. Men indtil da lever og vandrer vi i tro, og det gælder også de gådefulde, smertefulde og angstvækkende ting i livet.

Hellere leve med uvished om svaret end med en dogmatisk benægtelse af, at ulykker, sorger, livsgåder og uforklarlige tilskikkelser er uden for Guds vilje og plan. Skriften siger om den Gud, vi tror på og bekender, at "han danner lys og skaber mørke, og frembringer fred og skaber ulykke, jeg, Herren, frembringer alt dette" (Es 45:7).

Evangeliet vidner om, at Gud i Kristi kors udfordrer verdens visdom og magt ved at optræde i svaghed og dårskab, men føjer også til at "Guds dårskab er visere end mennesker, og Guds svaghed er stærkere end mennesker" (1 Kor 1:18-25). Af og til bliver det i den terapeutiske teologi, som så mange i dag har taget til sig, udlagt som om, at Gud er svag og kun svag, og at hans nærvær hos os er båret af og karakteriseret af, at han har solidariseret sig med vor svaghed og kommer svag og magtesløs til os, som vi selv er svage og magtesløse.

Defineret på rette måde og sat i den rette kontekst er der sandhed i den iagttagelse, men som et generelt og universelt udsagn om Gud duer det ganske enkelt ikke. Gud har ikke fralagt sig nogen af sin attributter. Tolker vi Jesu kraftfulde opstandelse ud af evangeliet forvansker vi evangeliet og ender med noget andet end evangeliet. Det samme sker, hvis vi tolker korset ud af opstandelsen. Her er der noget, vi skal vogte og passe på. Gud oprejste Jesus ved sin herlighed og kraft, og i det er evangeliets sejr, kraft og håb.

Gud er ved Jesus Kristus os nær i al vor lidelse og savn; Kristus og budskabet om Ham er blevet os til sand trøst, men det ophæver ikke, at Guds styrende og overstyrende hånd har været og er i ulykken, mørket, sorgen, angsten, det pinefulde ubesvarede "hvorfor?, hvorfor?". Lykkelige er vi, hvis vi da kan vise Gud den tillid, at vi kan synge Ham tilbage:

*Skjult i dit væsen, du evige visdom,
ledes jeg frem ad den ukendte vej;
blind er din tjener, men du kender stien,
alt jævnes ud for dig!*

Nehemias' spiritualitet

Af Louis Nielsen

Nehemias er sammen med Ezra en af foregangsmændene i genopbygningen af det jødiske samfund efter det babyloniske eksil. De hører ikke til den første generation af hjemvendte, men kommer ret sent ind i historien, Ezra omkring 458 f.Kr., Nehemias omkring 445.

Genopbygningen af det posteksil samfund var gået trægt. Den fængende ild, man havde med sig, da man vendte tilbage, slukkedes hurtigt, da man så, hvor ødelagt byen var og de enorme udfordringer og strabadser genopbygningen af det konfronterede en med.

Uden mænd som Ezra og Nehemias var man næppe kommet ud af dødvan-det. De er vidt forskellige personligheder. Ezra er den skriftlærde, juristen, teologen, juristen, som skulle give folket loven tilbage og styrke lovens plads i jødisk samfundsliv og hverdagsliv.

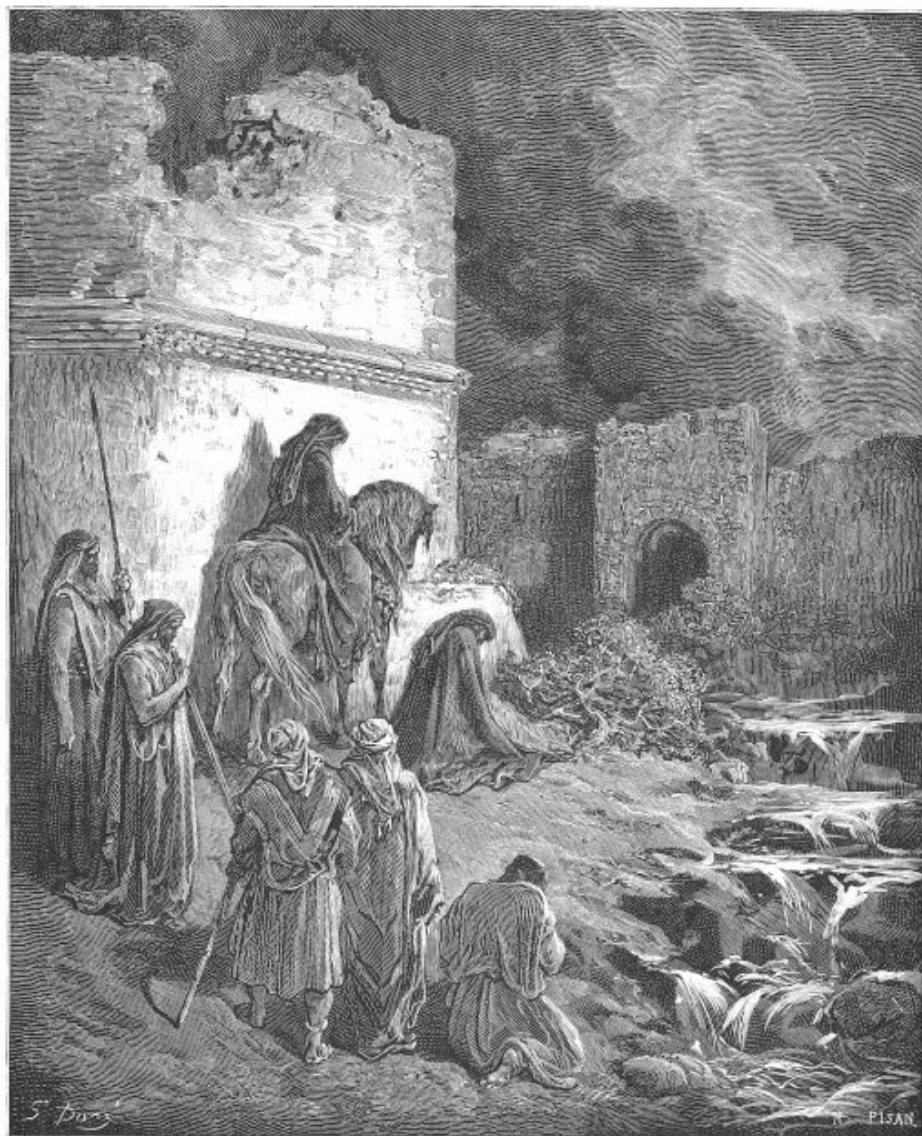
Nehemias virker som et mere varm-hjertet menneske, der brænder af kærlighed til Jerusalem og ikke skyr noget offer for at genopbygge byen og dens mure. Nehemias er administratoren, ikke på nogen mekanisk måde, men med engagement og retsindighed, ja er det af kærlighed til Gud, til byen, til folket, til historien, til Israels fremtid.

Det er opfyldelsen af det praktiske livs krav, som karakteriserer Nehemias' spiritualitet (åndelighed).

Tjener for Gud og Israel

Da vi første gang møder Nehemias, er han en højt betroet kongelig embedsmand ved perserkongen Artaxerxes' hof. Men hans hjerte er hos hans landsmænd i Jerusalem og det hellige land, og han længes efter at høre, hvordan det går dem. Og da han hører, at de "levede i stor nød og vanære"..... sætter han sig ned og græder og sørger i dagevis, "mens han faster og beder for himlens Guds ansigt" (Neh 1:3-4).

Nehemias' bog er skrevet i jeg-form; den er en personlig beretning. Men kun

i det omfang, at Nehemias' personlige liv er i berøring med hans folks liv, har han noget at fortælle.

Nehemias er optaget af, at pagten med Gud og Guds historie i Israel må give sig udslag i Israels liv.

Det fokus skal vi holde fast ved, ikke mindst fordi fokus for os meget ofte er jeg-centreret, og ikke som Nehemias' jeg-centreret, men med Israel (for os kirken) som objekt, men med os selv som både subjekt og objekt.

Her har vi med en mand at gøre, som er for andre og ikke for sig selv, som sikkert kunne have haft det trygt ved at fortsætte i sit embede i borgen i Susa, men som netop ikke har det godt og ikke kan lade roen falde over sig, fordi han

nu ved, hvor slemt det står til med hans landsmænd i Jerusalem.

Bringer det til Gud

Nehemias' første indskydelse er at bringe sin sorg til himlens Gud, som Gud her kaldes, fordi det er den måde, gudfrygtige israelitter talte om deres Gud til fremmede. Men dermed understreger de samtidigt Guds suverænitet.

Esajas' budskab har slået rod i hjerterne. Guds ubegribelige storhed er i centrum og den ærefrygt, man kommer til ham med, men også den taknemmelige erindren, at han er den, som bevarer pagten mod dem, der elsker ham og holder hans bud. Torahen (de fem

Mosebøger) er en del af Nehemias' børnelærdom, som nu også præger ham som voksen mand. Nehemias præsenterer sig selv for Gud som Guds tjener sammen med hans folk. Deres kald er at være Guds tjenere, og for Nehemias er det mere forpligtende end at være Artaxerxes tjener.

Han indleder med at bekende sit folks synder for Gud og undlader ikke at tage sin egne med. Han er meget specifik i sin syndsbe kendelse. Hans og israelitternes synd er først og fremmest, at de ikke har givet agt på Guds bud, som Gud havde åbenbaret sit folk gennem Moses. Deraf kommer al Israels ulykke. Men Nehemias påberåber sig også, at Gud har lovet, at hvis hans folk vender om til Ham og kalder på Ham, vil han høre det og føre det ud af dets landflygtighed. Det løfte har Gud opfyldt, og Israel er igen i deres fædres land. Meget står endnu tilbage. Og Nehemias ønsker at bringe det i orden, som endnu mangler. "Lad det lykkes for mig" beder han, "lad mig finde barmhjertighed hos denne mand", hos kong Artaxerxes.

Det havde han virkelig grund til at bede, for perserkongerne er despoter, ikke hyggelige kransekagefigurer. At træde frem for kongen med et bedrøvet ansigt blev betragtet som majestætsfor nærmelse, og Nehemias havde et bedrøvet ansigt.

Men himlens Gud har hørt hans bøn, og Artaxerxes hører mirakuløst på Nehemias' beretning og giver ham fripas til en uforstyrret rejse til Jerusalem og fuldmagter, så han kan få udleveret træ fra kongens parker i Provinsen hinsides Floden. Kongen lader ham ovenikøbet ledsage af befalingsmænd og ryttere.

Forberedt på modstand

At nogen "ville israelitternes vel" behagde ikke alle, og de skulle snart vise, at de ikke bare lod det blive ved uviljen.

Nehemias er forberedt på at støde ind i modstand fra judæernes fjender og vanskeligheder med sit eget folk. Det er derfor vigtigt, at han går frem med forsigtighed, visdom og kløgt. Først undersøger han ved selvsyn - men gør det om natten, hvor kun de få udvalgte mænd, som han har taget med sig, véd noget om, hvor slemt det står til med Jerusalem. Først da indvier han befolkningen i sit ærinde, og fortæller dem om Guds

godhed imod sig og om kongens velvilje, og han har folket med sig: "Vi vil gå i gang med at bygge", siger de, og føjer teksten til: "de tog ivrigt fat på den gode sag" (2:18).

Hidtil har kun medvind fulgt Nehemias. Båret af Guds udvælgelse af Israel og handlende i fast tillid til Gud skal man nu til at begynde arbejdet: at genopbygge Jerusalems bymur og sætte byen i stand og - skal det vise sig - også reformere samfundsstrukturen. Opgaven viser sig større end forventet, og vanskelighederne uendelig meget større.

Udholdenhed i modgang

Det er vel den udfordring og kamp, troen meget ofte stilles overfor. Brorson har jo ret, når han synger:

*Det koster mer, end man fra først betænker,
at være tro i det, som Gud os skænker,
i kærlighedens første kraft at stå,
til man os ser fra kampens plads at gå".*

Det er ikke nogen tilfældighed, at Skriften taler så overordentligt meget om "udholdenhed", "tålmodighed" og "venten", om at "pløje og så i håb" og så vente, vente. Men denne holdning er en væsentligt del i al sand spiritualitet (åndelighed). Uden disse står spiritualiteten i alvorlig fare for blot at blive en anden form for forfængelighed eller ego-tripperi på stedet.

De hjemvendte judæere har problemer. Ikke alene møder dem et ødelagt land; der er også fremmede i landet, som gør krav på landet eller i det mindste at være en del af dets fremtid. Men hvordan kan de det, når de ikke er med i Guds udvælgelse og Israels kald?

Intet menneske bryder sig om at få sådan en besked, og Sanballat, Tobija og Geshem bliver Nehemias' bitreste fjender og prøver på enhver tænkelig måde at hindre hans virke.

Når man i dag taler om spiritualitet understreges det fælles meget tit, at spirituelle mennesker dybest set søger det samme, hvor de end kommer fra - buddhisme, hinduisme, jødedom, kristendom, Islam, ja endda ateisme gør ikke den store forskel - længslen og målet er det samme.

Man ønsker en inkluderende religion, en religion som kan rumme alle anskuelser og alle slags søgen. Vi kan imidlertid

ikke lægge skjul på, at bibelsk inspireret spiritualitet ikke tillader en sådan rummelighed; for os er der én og kun én Gud, og det er "vor Herres Jesu Kristi Fader"; dermed siges det også klart, at det er den bibelske åbenbaringshistorie, som lægger grunden for, hvad vi tror, hvad vi søger, vælger og gør. Et af tidens store problemer er, at man - og desværre også i kristelige kredse - lægger større og større afstand til Bibelen.

Nehemias' afvisning af de tre fremmede bør således ikke opfattes nationalistisk og arrogant; den er simpelthen et spørgsmål om Guds kaldelse og overdraget, Nehemias har fået.

Motiverer israelitterne

Til at begynde med lykkes det Nehemias at engagere de forskellige familier i Jerusalem til at være med i byggeriet, og man arbejder "side om side" (kapitel 3). At få folk til at arbejde sammen er altid et kunststykke.

Nehemias betjener sig i mobiliseringen af folkets motivation både af idealisme og pragmatisme. Man bygger muren til Guds ære og for at genrejse Jerusalems ry, man bygger den også som værn, og dér, hvor man sættes til at arbejde er lige omkring ens eget hus.

Bibelsk inspireret åndelighed giver agt på det praktiske liv og indretter sig i vidt omfang efter de foreliggende omstændigheder. Forstandighed og fornuft er ikke fremmedlegemer for bibelsk funderet åndelighed. Der er et arbejde, som skal gøres, og det skal gøres ved fælles hjælp og ved fælles anstrengelse; det skal være inspireret af guds frygt og kærlighed til næsten, men det må også gerne bringe velsignelse til en selv og afhjælpe egne behov.

Det forholder sig ikke anderledes for os, som tror på Jesus. Vores "åndelige gudstjeneste" er også legemlig og omhandler også mange praktiske og dagligdags ting, hvad de følgende formåninger i kapitel 12 og 13 af Romerbrevet også bringer for dagen.

Fjendernes hån udeblev ikke (3:33-37), og den var både bitter og hadsk og velegnet til at lægge al optimisme, frimodighed og tillid øde. Men "vi byggede på muren, og hele muren blev bygget sammen i halv højde, og folket havde mod til at gå videre" (3:38).

Modløsheden indfinder sig også. Der

skal meget til at stå for vedvarende pres. Før eller siden er de fleste af os tilbøjelige til at give op (4:4). Også fjendernes had bliver voldsommere og udarter til mordlyst. At stå med væbnet magt omkring muren bliver nødvendig. Men det bliver moralsk opbakning og trosstyrkende "forkyndelse" også (4:8); også tanken på for hvem man gør det her, bliver vigtig.

Et af de tungere og mere ydmygende problemer for Nehemias at gøre op med er den skæve og uretfærdige fordeling af goderne, som det posteksile samfund ikke mindre end det præeksile var bundet op på (Neh 5).

At et samfund, som har været så meget igennem, og som i dets grundlov - Torahen, Moseloven - havde indskrevet verdenshistoriens mest retfærdige social- og fattigdomslov, er så oprørende ulige, er ubegribeligt for alle undtagen for den, som også tager Skriftens vidnesbyrd om menneskehjertets hårdhed og kynisme alvorligt. Selv vi kristne, som af Jesus har lært bedre, har uendeligt svært ved, når det kommer til rigdom, penge og magt at forvalte dem med brodersind, kærlighed og ydmyghed. Jakobs Brev i Det Nye Testamente er vidnesbyrd herom, så er Johannes' ord om, at den, "som har jordisk gods og ser sin broder lide nød, men lukker sit hjerte for ham, kan ikke have Guds kærlighed blivende i sig" (1 Joh 3:17). Johannes er her ikke mere blid end Amos i Det Gamle Testamente (jvf. 2:6 ff.).

I Bibelen er spiritualitet, dvs. fællesskab og vandren med Gud, stærkt bundet op med "at handle retfærdigt og vise trofast kærlighed" (Mika 6:8). Ejendommeligt så lidt, vi hører til det. Nehemias var selv gået foran med et godt eksempel (5:14-18); nu må han appellere, kalde til omvendelse, til bod og bedring og endda true (5:6-13).

Uselvisk leder

Trods mange forhindringer, uendelig megen møje, fjendernes ustandselige pønsen på ondt, og trods social ulighed blandt de hjemvendte, når de frem til en dag, hvor de kan glæde sig over, at der ikke længere var noget brud i muren (6:1-2). Alligvel er trængslerne ikke forbi. Fjenderne er nu mere forbitrede end nogensinde og langt mere udspekulerede.

De søger at lokke med forhandlinger,

”Nehemias er styret af hans tillid til Gud og hans lydighed mod opgaven

sandsynligvis med den skumle bagtanke at få Nehemias slået ihjel. Man sætter rygter i omløb, at Nehemias pønser på at lade sig udråbe til konge. En farlig anklage, især hvis den skulle komme perserkongen for øre.

De mange potentielt ødelæggende situationer, der ustandseligt opstår i kølvandet på Nehemias' byggeprojekt, kunne allesammen med lethed have bragt arbejdet til ophør, hvis det ikke var for Nehemias' åndelige, gudfrygtige lederskab.

Hele tiden er han foran og midt i situationen, dér hvor det brænder. Ikke noget med at søge privilegier for sig selv, ikke noget med at sidde i et kontor og dirigere, men at være lige dér, hvor det brænder på, det er hemmeligheden bag det lederskab, han udøver. Og så er det hele tiden styret af hans tillid til Gud, af hans lydighed mod opgaven, af hans bønsliv. Lederskab er meget i vælten i dag, i den politiske verden, i den kommercielle verden og i kirkens verden. Og lederskab er vigtigt. Men ofte, forekommer det mig, er der stor grund til at spørge, om vore principper for lederskab er rigtige, om det er i de rigtige ledere vi har, og de rigtige vi får.

Ikke engang eklatante fiaskoer får os til at sadle om. En mastergrad fra Boston, Berkley, Cambridge eller Copenhagen Business School eller en PHD i teologi er langt fra et sikkert kriterium for, at nu har vi fundet den rette leder. Hvorfor synes Guds måde at kalde og udvælge sine ledere på for os at være blevet så utidssvarende?

Nehemias var på pletten, men han forstår også betydningen af at inkludere andre: "De (fjenderne) ville allesammen gøre os bange, for de tænkte: Når deres hænder synker, bliver arbejdet

ikke udført". Nu gjaldt det om at fatte mod!" (6:8-9).

Det er den attitude, vi savner så meget i kirkens liv i dag, attituden, der også vidner om åndelig modenhed. Alt for ofte er det snarere suk og klage, trækken sig tilbage, apati og resignation end viljen til at stå fast, få arbejdet gjort og ikke lade sig slå tilbage, som sætter agendaen. Paradoksalt at netop det går hånd i hånd med den megen snak om spiritualitet? Viser det ikke, at vore begreber om spiritualitet har taget en forkert drejning?

Fjenderne går heller ikke af vejen for at bruge overløbere blandt de hjemvendte. En vis Shemaja sender bud til Nehemias: "Lad os mødes i Guds hus, inde i templet, lad os lukke templets døre, for de kommer for at dræbe dig, de kommer om natten for at dræbe dig!" (6:10). Nehemias skønner, at Shemaja er en falsk profet, og at han ikke er sendt af Gud, men sendt for at lokke Nehemias ind i templet, hvor han som eunuk (kastreret) ikke har nogen adgang. Havde Nehemias fulgt Shemajas råd, ville han have begået en synd, og hans gode navn og rygte ville have været plettet (6:13). Til Nehemias' åndelighed hører et instinkt for, hvad der er ret og vrangt, hvad han skal gøre og ikke gøre, hvordan Gud leder og ikke leder.

Forunderligt er det, at man efter 52 dage ser arbejdet med at reparere muren færdig. Selv fjenderne kan ikke andet end undre sig og så også folkeslagene omkring. Forunderligt forekom det dem, og "de forstod, at det var vor Guds vilje, at dette arbejde var udført" (6:15-16).

Dværgenes forhærdelse

Historien, som slutter kapitel 13, er temmelig trist. Det er naturligvis forfærdelig trist, at der findes nogle, som stædigt lader Guds nåde gå dem forbi. Selv Aslan må give op for den tilstand. Og den volder sorg og smerte hos et kærlighedsfyldt mildt gemyt som Lucy, men den får ikke lov til at sætte skår i Himlens glæde.

Dværgene er med i mange af Narnias fortællinger og generelt fremstilles de som flittige og udholdende, men også som stædige og selvrådende. De vil ikke kastes i hartkorn med hvem som helst. De vil være deres egne.

Hovedparten af den gruppe af dværge, vi har mødt i Det sidste Slag, har ikke været til at vinde for Narnias, Tirians og Aslans sag, selvom Tirian har befriet dem fra at blive ført bort som slaver til Calormen. De føler ikke nogen taknemmelighed, men kun bitterhed og følelsen af at være blevet taget ved næsen, og de beslutter sig for at være hverken for Tash og calormerne eller for Aslan og Narnia; de vil kun være for dem selv. Sorgfuldt havde man dengang konkluderet:

“De (vennerne) prøvede ikke at trøste hinanden med ord. Det var svært at finde på noget trøstende at sige. Tirian havde aldrig drømt om, at en af følgerne af, at aben havde prøvet at narre folk med en falsk Aslan, skulle blive, at folk holdt op med at tro på den rigtige” (side 81).

Intet af det, som siden er sket, har kunnet ændre ved dværgenes beslutning. Og nu hinsides stalddøren og stalden, i Mellemtilstanden - tilstanden hvor livet på jorden er slut, men evigheden endnu ikke begyndt - er der stadig intet, som kan få dem til at omgøre deres beslutning.

Det er det, det sidste afsnit af kapitel 13 handler om: “Hvordan dværgene nægtede at være med”.

Med en bemærkning fra Eustace om, at han håbede, at “Tash også åd dvær-

Kommentar til kapitel 13 i C. S. Lewis' Narnia-bog “Det Sidste Slag”.

Af Louis Nielsen

gene, de små bæster” samles opmærksomheden omkring dem. Lucy svarer, som sandt er, at Tash ikke åd dem, men føjer til: “Og vær ikke så ondskabsfuld. De er her stadig. Faktisk kan I se dem herfra. Og vi har virkelig prøvet at blive gode venner med dem, men det nytter ikke noget”.

Lucy ønsker brændende at forsone dværgene, men lysten til at gøre noget for dem er ikke særlig stor hos de øvrige. Tirian indvilliger dog af respekt for dronning Lucy til at gøre et forsøg på at formilde dem.

Forblændede dværge

Synet af dværgene er ikke noget opmuntrende syn. Omgivelserne var dejlige, men dværgene var det ikke. Ingen reb binder dem længere, alligevel slapper de ikke af. Tæt sidder de sammen i en

rundkreds og kigger på hinanden. Omgivelserne kigger de ikke på.

Et øjeblik efter bliver det tydeligt, at dværgene stadig tror, at de er i stalden, og intet kan rukke ved den opfattelse af tingene. Hvilke helt synlige og åbenbare kendsgerninger, de end bliver præsenteret for, benægter de dem og insisterer på, at det er de andre, som opfatter tingene forkert, ikke dem. Og da talen faldt på Aslan, fremturer dværgene med at kalde det “vås”. “Åh, nej!” svarer deres talsmand “Og nu - selv nu - hvor I er blevet overmandet og smidt ind i dette sorte hul ligesom alle os andre, bliver I ved med at fremture. Finder på en ny løgn! Prøver at bilde os ind, at vi ikke er spærret inde, og at det ikke er mørkt, og guderne må vide hvad.”

Det er tragisk og komisk på samme tid, men det tragiske vinder over der komiske. Alt, hvad der skal til for disse dværge, er jo bare at åbne øjnene, indånde duften fra blomsterne, lade indtrykkene fra den nye verden møde dem, se de mennesker, som taler til dem og vil dem noget godt, lytte til, hvad de siger, men nej om de vil.

Tror vi er klarsynet

Vi mennesker holder af at tro om os selv, at vi klarsynet og klarttænkende. Vi har tiltro til sådan, som vi opfatter verden, er den også beskaffen. Det er ikke os, som lyver for os selv, men de andre som lyver for os, og vores sandhed gør de andres til “vås”.

Dværgenes afvisning af virkeligheden, af historien og af vidnesbyrdet om Aslan, er et godt sindbillede på mange mennesker afvisning af at ville tro på Gud, tro på, at Bibelens fortællinger er sande, tro på evangeliets fortælling og vidnesbyrd om Jesus Kristus.

Fordi der er så meget plat, som maskerer sig som kristent, men også fordi der er så megen forudindtaget, så

megen videnskabelighed, som stiller sig i vejen og forlegenhed ved offentligt at træde frem som kristen, er der mange, som finder det mere bekvemt at benægte fakta. Som dværgene føler de også deres position styrket ved at finde mange ligsindede, som de kan slutte sig sammen med.

Det gælder endda og måske i særlig grad mennesker, som kommer fra en kristen baggrund. Dværgene er narniere, ikke calormere. Og så alligevel!

“Hvorfor holdes det da utroligt for jer, at Gud opvækker de døde?” spørger Paulus, da han skal bliver forhørt i nærvær af kong Agrippa (ApG 26:8). Det er noget, Paulus nu bagefter ikke kan forstå, selvom han også selv engang havde det på samme måde.

Det er først, når vi kommer ind i Guds og evangeliets lys, at vi sander og forstår, hvor blinde vi har været, ligesom det også kun er troen på Jesus Kristus som Guds Søn og overvinder af verden og af den Onde, som oplyser os og sætter os i stand til at erkende, at “hele verden ligger under for den Onde” (1 Joh 5:19).

Djævelens blændværk

Djævelen udøver et sandt blændværk, så mennesker “ikke ser lyset, der stråler fra evangeliet om Kristi herlighed” (2 Kor 4:4). Forsættligt undertrykker det faldne og syndige menneske tanken og bevidstheden om Gud og vil ikke vide af Gud, selvom “hans usynlige væsen, både hans evige kraft og guddommelighed, har kunnet ses fra verdens skabelse og kendes på hans gerninger” (Rom 1:18 ff.),

og efterhånden forhærdes både sind og forstand, således at det bliver en indgroet vane at undertrykke sandheden og afvise den Guds kærlighed, som fører til frelse (2 Thes 2:9-12).

Det er dværgenes tragedie, som det er mangt et menneskes tragedie.

Alt misforstås i dværgenes forvanskede sind, og de er ude af stand til at opfatte verden. Liflige dufte bliver til staldlugt, en bly viol bliver en tidsel, venlige handlinger til hån. Skønt friet fra reb og sat i en frisk, vid og skøn verden opfatter de sig stadig som i fængsel. Er det ikke som om, at noget af fortabelsens virkelighed åbner sig for os her? Med sorg må vi konstatere, at dværgene ikke er i stand til at høre. Tirians råb til dem om at “vågne op!” er forgæves, og da han rækker ud efter Dikke og løfter ham ud af rundkredsen, søger han straks tilbage til sin plads mellem de andre dværge.

Lucy er fortvivlet og spørger “Hvordan kan vi dog hjælpe dem?”. Det er jo det kærligheden altid håber: At kunne hjælpe. Men det er desværre også muligt for os mennesker at gøre os så uindtagelige, at end ikke kærligheden kan nå os, end ikke den største og stærkeste kærlighed, som nogensinde er blevet vist os: Guds egen kærlighed, udtrykt og formidlet til os ved, at Gud har sendt sin Søn den Enbårne til verden, for at vi skal leve ved Ham (Joh 3:14-21; 1 Joh 4:9).

Lewis har sat denne scene ved, hvad vi må kalde “verdens ende”. En almindelig dag - gæsterne fra vor verden på vej med tog til forskellige destinationer - og så et togsammenstød og med et er de i en anden verden, i forgården til Evigheden.

I Narnia er det også den yderste dag, og Narnias historie er forbi. Og også i denne sammenhæng føres dværgenes historie til ende, og Lewis minder os om, at ikke for alle indvarsler “verdens ende” noget lykkeligt. Verdens ende er også sandhedens og afsløringens time, hvor ingen længere kan være anonym, men hvor det knivskarpt kommer frem, hvem vi er, hvad vi har troet og hvordan vi har besvaret den kærlighed, der ville bringe os til liv og frelse.

Kærligheden har været forgæves i dværgenes tilfælde, stålsatheden i beslutningen “vi dværge for os selv” var deres ultimative svar, og selv nu, hvor muligheden for indgang i Aslans rige, endnu er mulig for dem, afviser de den “kærlighed, der kunne have ledt dem til sandhed”. Tragedien kan ikke være større.

Eustace synes hård, men når han siger “Lad dem passe sig selv”, så siger han samtidigt det, der er det eneste realistiske i situationen. Lewis har i et essay om fortabelsen og helvede sagt noget hen i retning af, at vi mennesker har muligheden for at sige til Gud “Din vilje ske” - og at det betyder liv og frelse, men afviser vi, vil Gud på dommens dag sige til os: “Nu får du din vilje”, og så finder vi os selv i Helvede.

Det er det, som er ved at ske for dværgene. Tiden rinder ud.

En duft af Aslan

Medens Eustace taler “begynder jorden at skælve” og et øjeblik efter viser Aslan, “den kæmpestore gyldne løve” sig. “Den

liflige luft blev pludselig endnu mere liflig". Igen må vi beundre Lewis' evne til at få lagt det overordentlige herlige og skønne ved Aslans komme ind i hele scenariet.

"Der stod hans (Tirians) hjertes længsel i eget kød og blod, den kæmpestore gyldne løve, Aslan selv, og de andre var allerede faldet på knæ rundt om hans forpoter, og de begravede deres hænder og ansigter i hans manke, idet han bøjede sit store hoved og berørte dem med sin tunge".

Herligere, bedre, skønnere, sandere kan det ikke siges. "Og når det sker, at Hans Åsyn jeg ser - Det bliver Himlen, ja Himlen for mig"; sådan lyder koret i en gammel kristen sang. Og det er lige det, det her handler om, men hvor er det sublimt udtryk!

Det er en helt anden reaktion end dvægenes. Intet kan være mere modsat. Længslen, glæden, håbet opfyldt. Virkeligheden selv. Endelig står han dér, endnu større, endnu herligere, endnu mere majestætisk end ord har kunnet udtrykke, end længslen selv har kunnet give vinger.

At få ros af Ham er større end alt andet, det eneste afgørende: "Bravo, min søn. Du, den sidste af Narnias konger, stod fast - selv i den mørkeste stund." Glæden og stoltheden går begge veje. Den er ikke alene Tirians, men også Aslans. Mange fjendtlige angreb har sat ind imod Narnia siden dets skabelse, og flere gange har Narnia været forvandlet til ukendelighed, til en parodi på det, som det var tænkt som. Men det har overlevet, takket være først og fremmest Aslan, som aldrig har opgivet det, han har skabt, men også takket være dem, der har stået fast. Sejren går begge veje, og riget er Aslans, men også deres som stod fast.

I sine afskedsord til Timotheus - hans trofaste medarbejder - siger Paulus, her citeret efter 1907-oversættelsen: "I øvrigt henligger retfærdighedens krans til mig, hvilken Herren, den retfærdige dommer, skal give mig på hin dag, og ikke alene mig, men også alle dem, som har elsket hans åbenbarelse".

Hvad Aslan kan og ikke kan

Lucy kan ikke opgive dvægene. Med gråd i stemmen siger hun til Aslan: "kunne du ... vil du - gøre noget for

disse stakkels dværge?" Aslan værdsætter Lucys kærlighedsfulde sind; han har selv det sind. Men Han er også den, som har den større realitetssans, og den som kender alt til bunds. "Min kære ven", svarer han, "jeg vil vise jer både hvad jeg kan og hvad jeg ikke kan".

Kærligheden er mægtig "stærkere end døden", men kærligheden kan også blive gjort afmægtig, stillet over for noget, den ikke kan. Det er en del af den smerte, som selv Guds kærlighed må forholde sig til. Den hører med til "fortabelsens gåde". Majestætisk, men samtidigt skånsomt går Aslan hen til dvægene, knurrer - ikke særlig højt, men alligevel sådan, at luften begynder at dirre. Men hvad hører dvægene? En trussel, og straks er de på vagt. Ingen vil jo dvægene noget godt; de må passe på sig selv, og "rosset" (de andre) skal ikke få held med at skræmme dem. De skal så sandelig ikke narre dem igen.

Madkamp

Aslan ryster manken, og straks sættes alverdens lækkerier og lækkerbisker frem for dem. "Men lige meget hjalp det. Det var tydeligt, at de ikke kunne smage, hvad det var. De troede, de kun spiste og drak den slags, man kan finde i en stald. Og straks begyndte hver enkelt dværg at få mistanke om, at alle de andre dværge havde fundet noget, der var bedre end det, han selv havde, og de begyndte at rive og flå i hinanden og råbe og skrig, indtil de et øjeblik efter sloges på livet løs, og al den gode mad blev smurt ud over deres ansigter og tøj eller trådt under fode.

Men da de til sidst satte sig ned og for at pleje deres blå øjne og deres blødende næser, sagde de allesammen; "Ja, ha, i det mindste har vi ikke ladet os narre her. Vi har ikke ladet nogen bestemme over os, Dvægene vil selv bestemme".

"Der ser I", sagde Aslan. "De vil ikke lade os hjælpe dem. De følger deres egne tanker i stedet for at tro. Det fængsel, som de sidder i, eksisterer kun inden i hovedet på dem selv, og alligevel sidder de i det; og de er så bange for at få hjælp, at de ikke kan hjælpes. Men kom, mine børn. Jeg har andet at se til",

Som med onkel Andrew i "Trolldmandens Nevø", så kunne ikke engang Aslan hjælpe, fordi dvægene ligesom Andrew havde lukket sig så meget inde i sig selv,

at end ikke Aslan kunne komme ind.

Det dirrer i vore lattermuskler, når vi læser om dvægenes opførsel, men gråden presser også på. For hvor er irrationaliteten stor, hvor er bitterheden dog en fortærende og opløsende kraft, hvor destruktiv er ikke vantroen, hvor hånende forhærdelsen. Vi kan naturligvis tage det som et eventyr. Men vi kan også holde det som et spejl op for os selv og lade os advare, advare mod, hvor isfjeldet og klipperne i vort eget hjerte kan lede os hen, hvis vi ikke lader kærligheds- og nådesstrømmen fra Golgata komme ind og smelte isbjerget og sprænge klipperne (jvf. salmen "Hil dig Frelser og Forsorner").

Kapitel 13 er næsten slut, og det har, som vi har set, været meget optaget af dvægene. Kapitlet har også tjent som mødested, venteværelse, og forgemak til de tre sidste kapitler af "Det sidste slag". Døden har fundet sted for alle de forsamlede. Men de er alle levende. Og til sidst i historien er Aslan "den kæmpestore gyldne løve" kommet. Nu står han ved døren - døren som er indgangen både til døden og til livet hinsides døden - og brøler: "Nu er det tid!" og så højere "Tid!" og endnu engang så højt, at det kunne have fået stjernerne til at skælve: "Tid!" Døren sprang op.

I næste kapitel vil vi få mere at vide om, hvad det betyder.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole.

Sekretariatet v. Henning Lytje, Falen 61A, 5000 Odense C, tlf. 74415540.

Ekspedition: Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56 A. 5250 Odense SV, tlf. 66132048.

Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red), ctpress@mac.com, Louis Nielsen, louis.nielsen@mail.dk. Astrid í Hjöllum Christensen.

Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole.

Årsabonnement: 125 kr. **Hjemmeside:** www.kristentperspektiv.dk